

T.C.
M.E.B.
TRABZON MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ABİDE 2016

AKADEMİK BECERİLERİN
İZLENMESİ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ

8. SINIFLAR RAPORU

TRABZON, 2018

ÖNSÖZ

Her ülke uyguladığı eğitim sisteminin vizyonu doğrultusunda işlerliğini görebilmek için eğitim sistemini izler ve değerlendirir. İzleme ve değerlendirmelerin sonucunda ise sistemin her kademesine geri bildirimler sunulur, doğru uygulamalar desteklenir, geliştirilir, yenilikler plânlanır ve varsa olası eksiklikler ortadan kaldırılır. Millî Eğitim Bakanlığı da eğitim sistemiyle ve yürüttüğü çalışmalarla ilgili izleme ve değerlendirme çalışmalarını titizlikle sürdürmektedir.

Bakanlığımız 21. yüzyılın başlarından itibaren uluslararası düzeyde gerçekleştirilen izleme ve değerlendirme çalışmalarına (TIMSS, PISA) katılmış, elde ettiği verileri ilgililerle ve kamuoyuyla paylaşmış; üniversitelerimizden basıma, sivil toplum örgütlerinden düşünce kuruluşlarına kadar eğitimin bütün paydaşlarına ulaştırmıştır.

Ülkemiz eğitim sistemini izleyip değerlendirebilmek adına yalnızca uluslararası izleme ve değerlendirme çalışmalarıyla yetinmemiştir. 2014 yılından itibaren eğitim sistemimizin izlenmesine ve değerlendirilmesine ilişkin millî bir sistem geliştirilmesi plânlanmış, 2016 yılında Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) çalışmasının ilk uygulaması yapılmıştır.

8.sınıf öğrencilerinin okulda öğrendikleri akademik bilgileri günlük hayatta kullanabilme becerilerinin ölçüldüğü bir araştırma olan Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi raporu, bu izleme ve değerlendirme sisteminin önümüzdeki süreçlerde eğitim politikalarına ve eğitim programlarına yön vermede etkili olacağını göstermektedir.

Periyodik olarak gerçekleştireceğimiz ve eğitimin tüm kademelerindeki gelişmelerle ilgili veri toplamayı hedeflediğimiz bu çalışmanın ülkemize ve eğitim sistemimizin gelişimine katkı sağlamasını temenni ediyor; araştırma sürecinde özveriyle çalışan Bakanlığımız personeline ve akademisyenlere yürüttükleri çalışmadan ötürü teşekkür ediyorum.

İsmet YILMAZ
Millî Eğitim Bakanı

SUNUŞ

ABİDE, öğrenci başarısına yönelik ilerlemelerin izlenmesini amaçlayan bir çalışmadır. Bu çalışma, 8. sınıf öğrencilerinin okulda öğrendikleri akademik bilgileri günlük hayatta kullanabilme becerilerinin ölçüldüğü bir çalışmadır. Öğrencilerin üst düzey zihinsel becerilere sahip olma durumlarını belirlemek, öğrencilerin başarılarını etkileyen duyuşsal, aile ve okul özelliklerinin bu beceriler ile ilişkisini ortaya koymak, illerin eğitimle ilgili çıktılarını ortaya koymak ve iki yıllık periyotlarla tekrarlayarak bu göstergelerin izlenmesini sağlamak amacıyla bu çalışma yürütülmüştür.

ABİDE projesi Fen, Matematik, Türkçe ve Sosyal Bilgiler alanlarında uygulanmıştır. Türkçe dersinde okuma becerilerine odaklanılmıştır. İleriki yıllarda, yazma becerisinin de ölçülmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca ilkökul ve ortaöğretim düzeyinde de izleme yapmaya olanak sağlayacak çalışmaların da yapılması planlanmaktadır.

Öğrenci başarısı hedefleri konusunda gerçekçi, karşılaştırılabilir ve uygun bir ölçüt ortaya koyma amacımız bu çalışmanın ortaya çıkmasının gerekçesini oluşturmuştur. Bu amaçla her uygulamada eşitlenmiş testler kullanılması önem arz etmektedir. ABİDE bu anlamda her uygulamada aynı ölçekte puan oluşturan, eşitlenmiş testlerle ölçme işlemini yapacaktır.

ABİDE araştırmasında her bir il ayrı örneklem olarak alınmaktadır. Uygulama neticesinde her il için ayrı bir rapor çıkarılacaktır. ABİDE araştırması ulusal bir izleme sınavıdır. Ayrıca araştırma sonucunda her ilin kendine özel durumları ortaya çıkarılacaktır. Türkiye raporu hazırlanmış ve ülkemizin eğitimdeki genel durumu hakkında bu rapor oluşturulmuştur.

Kalkınma Bakanlığı tarafından izleme programına alınan bu çalışma her iki yılda bir tekrarlanacak, böylece eğitimde yapılan değişikliklerin sürekli izlenmesi sağlanacaktır.

Doç. Dr. Bayram ÇETİN
Ölçme, Değerlendirme ve
Sınav Hizmetleri Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM-1 : GİRİŞ	7
ABİDE Araştırmasının Genel Amacı	8
BÖLÜM-2 :YÖNTEM	9
2.1. Evren ve Örneklem	10
2.2. Test İçerikleri	10
2.3. Anket İçerikleri	12
2.3.1. Öğrenci Anketi	11
2.3.2. Öğretmen Anketi	11
2.3.3. Okul Anketi	12
2.4. İndislerin Oluşturulması	12
2.4.1. Öğrenci Anketinde Yer Alan Maddelerden Yola Çıkılarak Oluşturulan İndisler	12
2.4.2. Öğretmen Anketinde Yer Alan Maddelerden Yola Çıkılarak Oluşturulan İndisler	14
2.4.3. Okul Anketinde Yer Alan Maddelerden Yola Çıkılarak Oluşturulan İndisler	14
BÖLÜM-3 :BULGULAR	16
3.1. Türkçe Dersine İlişkin Bulgular	17
3.1.1. Türkçe Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri	20
3.1.1.1 Anne Eğitim Düzeyi	20
3.1.1.2 Sosyoekonomik Düzey	21
3.1.1.3 Eğitim Hedefi	21
3.1.1.4 Evdeki Kitap Sayısı	22
3.1.1.5 Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu	22
3.1.1.6 Okula Yönelik Tutum	22
3.1.1.7 Aile İlgisi ve Aile Baskısı	23
3.1.1.8 Akran Zorbalığına Maruz Kalma Durumu	23
3.1.1.9 Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödevler İçin Harcadıkları Süre	23
3.1.1.10 Türkçe Dersine Verilen Değer, Dersten Hoşlanma ve Derse İlişkin Öz-yeterlik	24
3.1.2 Türkçe Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri	25
3.1.2.1 Öğretmenin Eğitim Düzeyi	25
3.1.2.2 Öğretmenlerin Genel Çalışma Süresi ve Mevcut Okulda Çalışma Süresi	25
3.1.2.3 Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları	26
3.1.2.4 Mesleki Gelişim İndisi	26
3.1.2.5 Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri	27
3.1.2.6 Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Ödevlerle İlgili Öğrencilere Geribildirimde Bulunma Durumları	27
3.1.3 Türkçe Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri	28
3.1.3.1 Okul Türü	28
3.1.3.2 Sekizinci Sınıf Ortalama Sınıf Mevcudu	28
3.1.3.3 Okulda Kütüphane Olup Olmama Durumu	29
3.1.3.4 Okulun Bulunduğu Yer	29

3.1.3.5 Sekizinci Sınıf Öğrencilerin Sayısı ve Okul Büyüklüğü	29
3.1.3.6 Öğrenci Kaynaklı ve Öğrenci Kaynaklı Olmayan Sorunlar	30
3.2. Matematik Dersine İlişkin Bulgular	31
3.2.1 Matematik Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri	37
3.2.1.1 Anne Eğitim Düzeyi	37
3.2.1.2 Sosyoekonomik Düzey	37
3.2.1.3 Eğitim Hedefi	38
3.2.1.4 Evdeki Kitap Sayısı	38
3.2.1.5 Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu	38
3.2.1.6 Okula Yönelik Tutum	39
3.2.1.7 Aile İlgisi ve Aile Baskısı	39
3.2.1.8 Akran Zorbalığına Maruz Kalma Durumu	40
3.2.1.9 Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödevler İçin Harcadıkları Süre	40
3.2.1.10 Matematik Dersine Verilen Değer, Dersten Hoşlanma ve Derse İlişkin Öz yeterlik	41
3.2.2 Matematik Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri	41
3.2.2.1 Öğretmenin Eğitim Düzeyi	41
3.2.2.2 Öğretmenlerin Genel Çalışma Süresi ve Mevcut Okulda Çalışma Süresi	42
3.2.2.3 Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları	42
3.2.2.4 Mesleki Gelişim İndisi	43
3.2.2.5 Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri	43
3.2.2.6 Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Ödevlerle İlgili Öğrencilere Geribildirimde Bulunma Durumları	44
3.2.3 Matematik Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri	44
3.2.3.1 Okul Türü	44
3.2.3.2 Sekizinci Sınıf Ortalama Sınıf Mevcudu	45
3.2.3.3 Okulda Kütüphane Olup Olmama Durumu	45
3.2.3.4 Okulun Bulunduğu Yer	45
3.2.3.5 Sekizinci Sınıf Öğrencilerin Sayısı ve Okul Büyüklüğü	44
3.2.3.6 Öğrenci Kaynaklı ve Öğrenci Kaynaklı Olmayan Sorunlar	44
3.3. Fen bilimleri Dersine İlişkin Bulgular	47
3.3.1. Fen bilimleri Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri	50
3.3.1.1 Anne Eğitim Düzeyi	50
3.3.1.2 Sosyoekonomik Düzey	50
3.3.1.3 Eğitim Hedefi	51
3.3.1.4 Evdeki Kitap Sayısı	51
3.3.1.5 Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu	51
3.3.1.6 Okula Yönelik Tutum	52
3.3.1.7 Aile İlgisi ve Aile Baskısı	52
3.3.1.8 Akran Zorbalığına Maruz Kalma Durumu	53
3.3.1.9 Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödevler İçin Harcadıkları Süre	53
3.3.1.10 Fen bilimleri Dersine Verilen Değer, Dersten Hoşlanma ve Derse İlişkin Öz-yeterlik	54
3.3.2 Fen bilimleri Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri	54
3.3.2.1 Öğretmenin Eğitim Düzeyi	54
3.3.2.2 Öğretmenlerin Genel Çalışma Süresi ve Mevcut Okulda Çalışma Süresi	55
3.3.2.3 Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları	55
3.3.2.4 Mesleki Gelişim İndisi	56
3.3.2.5 Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri	56
3.3.2.6 Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Ödevlerle İlgili	

Öğrencilere Geribildirimde Bulunma Durumları	57
3.3.3 Fen bilimleri Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri	57
3.3.3.1 Okul Türü	57
3.3.3.2 Sekizinci Sınıf Ortalama Sınıf Mevcudu	58
3.3.3.3 Okulda Kütüphane Olup Olmama Durumu	58
3.3.3.4 Okulun Bulunduğu Yer	58
3.3.3.5 Sekizinci Sınıf Öğrencilerin Sayısı ve Okul Büyüklüğü	59
3.3.3.6 Öğrenci Kaynaklı ve Öğrenci Kaynaklı Olmayan Sorunlar	59
3.4. Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Bulgular	60
3.4.1 Sosyal Bilgiler Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri	64
3.4.1.1 Anne Eğitim Düzeyi	64
3.4.1.2 Sosyoekonomik Düzey	64
3.4.1.3 Eğitim Hedefi	65
3.4.1.4 Evdeki Kitap Sayısı	65
3.4.1.5 Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu	65
3.4.1.6 Okula Yönelik Tutum	66
3.4.1.7 Aile İlgisi ve Aile Baskısı	66
3.4.1.8 Akran Zorbalığına Maruz Kalma Durumu	67
3.4.1.9 Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödevler İçin Harcadıkları Süre	67
3.4.1.10 Sosyal Bilgiler Dersine Verilen Değer, Dersten Hoşlanma ve Derse İlişkin Öz-yeterlik	68
3.4.2 Sosyal Bilgiler Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri	68
3.4.2.1 Öğretmenin Eğitim Düzeyi	68
3.4.2.2 Öğretmenlerin Genel Çalışma Süresi ve Mevcut Okulda Çalışma Süresi	69
3.4.2.3 Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları	69
3.4.2.4 Mesleki Gelişim İndisi	70
3.4.2.5 Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri	70
3.4.2.6 Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Ödevlerle İlgili Öğrencilere Geribildirimde Bulunma Durumları	71
3.4.3 Sosyal Bilgiler Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri	71
3.4.3.1 Okul Türü	72
3.4.3.2 Sekizinci Sınıf Ortalama Sınıf Mevcudu	72
3.4.3.3 Okulda Kütüphane Olup Olmama Durumu	72
3.4.3.4 Okulun Bulunduğu Yer	72
3.4.3.5 Sekizinci Sınıf Öğrencilerin Sayısı ve Okul Büyüklüğü	73
3.4.3.6 Öğrenci Kaynaklı ve Öğrenci Kaynaklı Olmayan Sorunlar	73
BÖLÜM-4: SONUÇ VE TARTIŞMA	74
KAYNAKLAR	77

1. BÖLÜM

Giriş

Giriş¹

Eğitim sistemimizde yer alan öğretim programlarının hedefleri, öğrencilerin okulda ne öğrendiğinden çok öğrendikleri ile neler yapabildikleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu durum, öğrencilerin öğrendiklerini gündelik yaşamda kullanabilme durumlarının belirlenmesini ve öğrencilerin üst düzey zihinsel becerilerinin ölçülmesini gerektirmektedir. Tüm bu ihtiyaçların giderilmesine yönelik olarak geliştirilen Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi (ABİDE) çalışması, ortaokul 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerimizin örgün eğitimde kazanmış oldukları bilgi ve becerileri kullanma becerilerinin ölçüldüğü bir durum belirleme çalışmasıdır.

Eğitimde süreç odaklı değerlendirme kapsamında izleme değerlendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Eğitim çıktılarının ölçülmesi ve öğrenci ile öğretmene geri bildirim verilmesi, öğrenme çıktılarının nedenlerinin araştırılması eğitimin niteliğinin artırılması için önem arz etmektedir. Okulların en temel amacı olan bireyi hayata hazırlama işlevinin de artırılması için gündelik yaşam becerilerinin ölçülmesi gerekmektedir.

ABİDE çalışması becerilerin ölçülmesine odaklanması yönüyle PISA (Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı), kazanımları temel alması yönüyle de TIMSS (Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması) ile benzerlik göstermektedir. PISA ve TIMSS ülke geneli olarak izleme yapmakta il düzeyinde ise bir geribildirim vermemektedir. Her ilin kendine özgü durumlarının izlenmesi ve geribildirim verilmesi için il düzeyinde örneklem alınması gerekmektedir.

Öğrencilerin okul yaşamında öğrendiklerini gündelik yaşam durumlarına aktarma becerileri ve herhangi bir problem durumuyla karşılaştıklarında problemi çözme becerilerinin ölçülmesi de hedeflenmiştir.

1.1. ABİDE Araştırmasının Genel Amacı

ABİDE araştırmasının genel amacı, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin zihinsel becerilerinin ortaya konulması ve öğrencilerin başarılarıyla ilişkili öğrenci, öğretmen ve okul özelliklerinin belirlenmesidir. Bu genel amaç kapsamında ulaşılmaya hedeflenen alt amaçlar ise şunlardır:

- 8. sınıf düzeyinde öğrencilerin Türkçe, matematik, fen bilimleri ve sosyal bilgiler alanlarında zihinsel becerilere ne ölçüde sahip olduklarını belirlemek,
- Öğrencilerin başarılarını etkileyen duyuşsal, aile ve okul özelliklerini ortaya koymak,
- Öğrencilerin puanlarının karşılık geldiği yeterlik düzeylerinin olduğu ve puanların anlam kazandığı bir değerlendirme sistemi kurmak,
- Yeterlik düzeylerinin belirlenmesinden sonra periyodik olarak uygulanacak bu çalışma ile süreç içerisinde eğitimde gelişimi ve üst yeterlik düzeyine ulaşan öğrenci sayısını ortaya koyabilmektir.

¹ Raporun giriş kısmı, ABİDE 2016 Türkiye Raporu'ndan alınmıştır.

2. BÖLÜM

Yöntem

2.1.Evren ve Örneklem

Millî Eğitim Bakanlığı, ABİDE 2016 çalışması için evreni, 16118 okul ve 48091 şube olarak belirlemiştir. 81 il için yapılan çalışma sonrası her bir il için yaklaşık 400 öğrencinin örneklem için yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

ABİDE 2016 uygulamasına Trabzon 'dan, bir özel, iki imam hatip ortaokulu olmak üzere toplam 18 ortaokul katılmıştır. Trabzon'da uygulamaya katılan öğrenci sayısı 366'dır.

Uygulamaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları Tablo 2.1'de yer almaktadır.

Tablo 2.1. Öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Erkek	185	50,5
Kız	181	49,5
Toplam	366	100,0

Öğrencilerin eğitim hedeflerine göre dağılımları Tablo 2.2'de yer almaktadır.

Tablo 2.2. Öğrencilerin eğitim hedefleri

Eğitim hedefi	Sayı	Yüzde
Liseyi bitirmek	22	6,6
Yüksek okul bitirmek	15	4,5
Üniversiteyi bitirmek	201	60,7
Yüksek lisans ya da doktora yapmak	93	28,1
Toplam	331	100,0

Öğrencilerin %60,7'sinin hedefinin üniversiteyi bitirmek olduğu görülmektedir (N=201). Bu hedefi %28,1 ile yüksek lisans ya da doktora bitirmek hedefi takip etmektedir (N=93). Öğrencilerin %6,6'sının liseyi, (N=22), %4,5'i ise yüksek okulu bitirmeyi hedeflediği görülmektedir (N=15).

2.2.Test İçerikleri

ABİDE 2016 uygulamasında, öğrencilerin değerlendirilmesinde kullanılan soruların, derslere ve soru türlerine göre dağılımı Tablo 2.3'te yer almaktadır.

Tablo 2.3. Soruların derslere ve türlere göre dağılımı

Alan	Çoktan Seçmeli	Açık Uçlu
Türkçe	13	14
Matematik	13	14
Fen Bilimleri	13	14
Sosyal Bilgiler	14	13

2.3.Anket İçerikleri

ABİDE çalışması kapsamında öğrenci başarısını belirleyen bağlamsal faktörler hakkında veri toplanmasının bütüncül bir değerlendirme yapmaya olanak sağlayacağı düşünülmüş ve başarı testlerinin yanı sıra öğrenci, öğretmen ve okul anketleri hazırlanmıştır. Öğrenci anketleri, uygulamaya katılan bütün öğrencilere; öğretmen anketleri, ABİDE uygulamasının gerçekleştirildiği sınıfların dersine giren Türkçe, matematik, fen bilimleri ile sosyal bilgiler öğretmenlerine; okul anketleri ise ABİDE uygulamasının yapıldığı okulların müdürlerine uygulanmıştır.

2.3.1.Öğrenci Anketi

ABİDE 2016 uygulamasında öğrenciler tarafından doldurulan anketinin içeriği Tablo 2.4'te yer almaktadır.

Tablo 2.4. Öğrenci anketinin içeriği

Anket Konu Başlığı	Konu İçeriği
<i>Kişisel Bilgiler</i>	Öğrencilerin kendileri, ailesi, yaşadıkları çevre ve okul yaşantılarıyla ilgili bilgileri kapsamaktadır.
<i>Okulunuz ve Okulunuz Hakkındaki Düşünceleriniz</i>	Öğrencilerin okulları hakkındaki genel bilgileri ve okulları hakkındaki düşüncelerini kapsamaktadır.
<i>Ödevleriniz ve Dönem Sonu Başarılarınızın Belirlenmesine İlişkin Görüşleriniz</i>	Öğrencilerin okulda verilen ödevler ve yapılan ölçme değerlendirme uygulamaları hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
<i>Okulunuzda Matematik Dersi Hakkındaki Görüşleriniz</i>	Öğrencilerin okullarında almış oldukları matematik dersi hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
<i>Okulunuzda Fen bilimleri Dersi Hakkındaki Görüşleriniz</i>	Öğrencilerin okullarında almış oldukları fen bilimleri dersi hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
<i>Okulunuzda Türkçe Dersi Hakkındaki Görüşleriniz</i>	Öğrencilerin okullarında almış oldukları Türkçe dersi hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
<i>Okulunuzda Sosyal Bilgiler Dersi Hakkındaki Görüşleriniz</i>	Öğrencilerin okullarında almış oldukları Sosyal Bilgiler dersi hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
<i>Okulunuzda Eğitim-Öğretim</i>	Öğrencilerin okullarındaki eğitim-öğretim ortamı ve öğretmenleri hakkındaki görüşleri ve düşüncelerini kapsamaktadır.

2.3.2.Öğretmen Anketi

ABİDE 2016 uygulamasında öğretmenler tarafından doldurulan anketinin içeriği Tablo 2.5'te yer almaktadır.

Tablo 2.5. Öğretmen anketinin içeriği

Anket Konu Başlığı	Konu İçeriği
<i>Kişisel Bilgiler</i>	Öğretmenlerin kendileri, eğitim yaşantıları ve meslek kariyerleri ilgili bilgileri kapsamaktadır.
<i>Mesleki Gelişim</i>	Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayan etkinliklere katılım durumları hakkındaki bilgileri kapsamaktadır.
<i>Akademik Başarıda Okulun Önemi</i>	Öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda eğitim başarısını etkileyen faktörler hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.
<i>Öğretmenlik Mesleği</i>	Öğretmenlerin öğretmenlik mesleği hakkındaki görüş ve düşüncelerini kapsamaktadır.

2.3.3.Okul Anketi

ABİDE 2016 uygulamasında okul idarecileri tarafından doldurulan anketinin içeriği Tablo 2.6'da yer almaktadır.

Tablo 2.6. Okul anketinin içeriği

<i>Anket Konu Başlığı</i>	Konu İçeriği
<i>Kişisel Bilgiler</i>	Okul yöneticilerinin kendileri, eğitim yaşantıları ve meslek kariyerleri ilgili bilgileri kapsamaktadır.
<i>Okulunuz Hakkında</i>	Okullar hakkındaki genel bilgileri kapsamaktadır.
<i>Kaynaklar ve Teknoloji</i>	Okul yöneticilerinin okullarında eğitim-öğretim için mevcut olan veya ihtiyaç duydukları kaynaklar hakkındaki görüşlerini kapsamaktadır.
<i>Okulunuzda Eğitim-Öğretim</i>	Okul yöneticilerinin okullarında verilen eğitim öğretim hakkındaki görüş ve önerilerini kapsamaktadır.

2.4.İndislerin Oluşturulması

ABİDE uygulaması kapsamında hazırlanan öğrenci, öğretmen ve okul anketlerinde yer alan bazı değişkenler veya maddeler kullanılarak indisler oluşturulmuştur.

2.4.1.Öğrenci Anketinde Yer Alan Maddelerden Yola Çıkılarak Oluşturulan İndisler

a. Sosyoekonomik düzey

Sosyoekonomik düzey indisini oluşturmak amacıyla;

- Ailenin aylık geliri,
- Anne eğitim düzeyi,
- Baba eğitim düzeyi ve
- “Öğrenciye ait bir bilgisayar ya da tablet bilgisayarın olup olmaması”, “öğrenciye ait odanın olup olmaması”, “evde internet bağlantısının olup olmaması” ve “evde kaloriferli ısıtma sisteminin olup olmaması” değişkenlerinden yararlanılmıştır.

b. Okula yönelik tutum

Okula yönelik tutum indisini oluşturmak amacıyla öğrencilere okullarıyla ilgili aşağıdaki ifadelere ne derece katıldıkları sorulmuş ve bu maddelere verilen yanıtlardan yararlanılmıştır:

- Okul arkadaşlarım beni sever.
- Okulda olmayı severim.
- Okulda kendimi güvende hissedirim.
- Bu okula ait olduğumu hissediyorum.
- Okulda sınıf arkadaşlarımı görmekten hoşlanırım.
- Okulda öğretmenlerim bana adil davranır.
- Bu okula gitmekten gurur duyuyorum.
- Bu okulda kendimi mutlu hissediyorum.

c. Akran zorbalığına maruz kalma

Akran zorbalığına maruz kalma indisini oluşturmak amacıyla öğrencilere son bir yıl içinde aşağıdaki olayları ne sıklıkla yaşadıkları sorulmuş ve bu maddelere verilen yanıtlardan yararlanılmıştır:

- Benimle alay edildi veya bana lakap takıldı.

- Diğer öğrenciler beni oyun ve etkinliklerin dışında tuttu.
- Hakkımda yalan söylendi.
- Eşyam çalındı.
- Şiddete – zorbalığa maruz kaldım (ör. itmek, vurmak, tekmelemek).
- Benimle ilgili yüz kızartıcı şeyler söylendi.
- Tehdit edildim.

ç. Aile ilgisi

Aile ilgisi indisini oluşturmak amacıyla öğrencilere ailelerinin aşağıdaki durumları ne ölçüde yerine getirdikleri sorulmuş ve bu maddelere verilen yanıtlardan yararlanılmıştır:

- Ailem ders çalışmama yardımcı oluyor.
- Ailem okuluma gelip okuldaki durumumu yakından takip eder.
- Ailem okulda yapılan etkinliklere katılır.
- Ailem destek eğitimi (kurs, özel ders) almamı sağlar.

d. Aile baskısı

Aile baskısı indisini oluşturmak amacıyla öğrencilere ailelerinin aşağıdaki durumlara ne ölçüde başvurdukları sorulmuş ve bu maddelere verilen yanıtlardan yararlanılmıştır:

- Ailem başarılı olmam için bana baskı yapıyor.
- Ailem düşük not aldığımında bana kızar.

e. Her bir derse yönelik sevgi (dersten hoşlanma)

Derse yönelik sevgi (dersten hoşlanma) indisini oluşturmak amacıyla şu maddeler kullanılmıştır:

- İlgili ders (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) önemli bir derstir.
- İlgili ders (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) benim en sevdiğim derstir.
- İlgili derste (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) tahtaya kalkmayı severim.
- İlgili dersi (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) kullanmamı gerektiren bir işte çalışmak isterim.
- İlgili ders (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) ile ilgili kitap, dergi, makale vb. okumayı severim.
- İlgili dersi (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) gerektiren bilmece, bulmaca vb. oyunları severim.
- İlgili ders (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) içerikli belgesel vb. film izlemeyi severim.

f. Her bir derse verilen değer

Derse verilen değer indisini oluşturmak amacıyla şu maddeler kullanılmıştır:

- İlgili dersi (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) öğrenmenin bana günlük yaşamda yardımcı olacağını düşünürüm.
- Diğer dersleri öğrenmek için ilgili derse (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) ihtiyacım var.
- Hayatta başarılı olmak için ilgili dersi (Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler) öğrenmek önemlidir.
- İyi bir işe sahip olmak için ilgili derste (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) iyi olmam gerekir.
- Daha iyi bir lisede/üniversitede okumak için ilgili derste (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) iyi olmam gerekir.

g. Her bir derse ilişkin öz-yeterlik algısı

Derse ilişkin öz-yeterlik algısı indisini oluşturmak amacıyla şu maddeler kullanılmıştır:

- İlgili dersi (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) kolay öğreniyorum.
- İlgili dersle (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) ilgili zor soruları çözebilirim.
- İlgili derste (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) sınıf arkadaşlarıma göre daha iyiyim.
- Öğretmenim ilgili derste (Türkçe, Matematik, Fen bilimleri, Sosyal Bilgiler) iyi olduğumu söyler.

2.4.2.Öğretmen Anketinde Yer Alan Maddelerden Yola Çıkılarak Oluşturulan İndisler

a. Mesleki doyum

Mesleki doyum indisini oluşturmak amacıyla şu maddeler kullanılmıştır:

- Bu mesleği seçtiğim için çok memnunum.
- Bu okulda öğretmen olmaktan mutluyum.
- Mesleğim beni heyecanlandırır.
- Mesleğim bana ilham verir.
- Yaptığım işten gurur duyarım.
- Mesleğime ileriki yıllarda da devam etmeyi düşünüyorum.
- Öğretmenlik mesleğinin kutsallığına inanırım.

b. Mesleki yeterlik algısı

Mesleki yeterlik algısı indisini oluşturmak amacıyla öğretmenlere “ders verirken aşağıdaki konularda kendinize ne kadar güvenirsiniz?” sorusu sorulmuş ve aşağıdaki durumlar verilmiştir:

- Öğrencilerle etkili iletişim kurabilme
- Öğrencilerin derse ilgisini çekme
- Alanımla ilgili kendimi yeterli bulma
- Eğitim öğretim araçlarını etkili kullanabilme
- Öğretim zamanını etkili kullanma
- Dersi öğrenci seviyesine göre anlatma
- Konunun özelliğine göre uygun yöntem ve teknikleri kullanabilme

c. Mesleki gelişim

Mesleki gelişim indisini oluşturmak amacıyla öğretmenlere son bir yıl içinde aşağıdaki mesleki gelişim etkinliklerine ne kadar süre katıldıkları sorulmuştur:

- Alanımla ilgili konular
- Eğitim/öğretim ile ilgili genel konular
- Bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.)
- Öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi
- Ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular
- Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi
- İdarecilik/yöneticilikle ilgili konular
- Kişisel gelişimle ilgili konular

2.4.3.Okul Anketinde Yer Alan Maddelerden Yola Çıkılarak Oluşturulan İndisler

a. Öğrenci kaynaklı sorunlar

Öğrenci kaynaklı sorunlar indisini oluşturmak amacıyla okul yöneticilerine aşağıdaki durumların okuldaki eğitim öğretim için ne derece sorun oluşturduğu sorulmuş ve bu durumlara verilen yanıtlardan yararlanılmıştır:

- Öğrencilerin okula geç gelmesi
- Öğrencilerin okula mazeretsiz devamsızlığı
- Öğrencilerin sınıfı rahatsız etme, ders ortamını bozmaları

- Öğrencilerin kopya çekmesi
- Öğrencilerin küfür, kötü söz söylemeleri
- Öğrencilerin kamu malına zarar vermesi
- Öğrenciler arasında görülen hırsızlık olayları
- Öğrenciler arasında tehdit veya sözlü taciz (kısa mesaj, e-posta dâhil)
- Öğrencilerin birbirlerine fiziksel olarak zarar vermesi, akran zorbalığı
- Öğrencilerin öğretmen ya da diğer çalışanları tehdit etmesi veya sözlü tacizde bulunması (kısa mesaj, e-posta dâhil)
- Öğrencilerin, öğretmen ya da diğer çalışanlara fiziksel olarak zarar vermesi
- Öğrencilerde zararlı madde kullanımı

b. Öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar

Öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar indisini oluşturmak amacıyla da okul yöneticilerine aşağıdaki durumların okuldaki eğitim öğretim için ne derece sorun oluşturduğu sorulmuş ve bu durumlara verilen yanıtlardan yararlanılmıştır:

- Öğretmen sayısındaki yetersizlik, derslerin boş geçmesi
- Çok sık öğretmen değişikliği
- Öğretim materyallerindeki (ders kitapları, harita, vb.) kalite ve sayı bakımından yetersizlik
- Sarf malzemelerindeki (kâğıtlar, kalemler, vb. materyaller) sayıca eksiklikler
- Fiziki ortamların (okul binaları ve okul bahçesi) yetersizliği ve uygunsuzluğu
- Isıtma/soğutma ve aydınlatma sistemlerinin yetersizliği veya eksikliği, alt yapıdan kaynaklanan yetersizlikler
- Öğretim ortamlarının (sınıf, laboratuvar. vb.) sayı ve kalite bakımından yetersizliği, sınıfların kalabalık olması
- Teknik ve yardımcı hizmetlerde çalışan personelin sayı ve nitelik bakımından yetersizliği
- Eğitim ve öğretimde kullanılan görsel-işitsel teknolojik kaynakların (etkileşimli tahta, projeksiyon) yetersizliği
- Eğitim ve öğretim için gerekli bilgisayar teknolojilerinin (öğrenci kullanımına açık bilgisayar ve tablet bilgisayarlar) sayı ve nitelik bakımından yetersizliği
- Engelli öğrenciler için kaynak eksikliği
- Okulun şehir merkezine olan mesafesi
- Okulun bulunduğu çevrenin sosyal yapısı, velilerin sosyal ve kültürel seviyesi

3. BÖLÜM

Bulgular

3.1. Türkçe Dersine İlişkin Bulgular

Türkçe dersi için yeterlik düzeyleri ve bu düzeylere karşılık gelen puanlar Tablo 3.1.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.1.1. Türkçe dersi yeterlik düzeyleri ve düzeylere karşılık gelen puanlar

Yeterlilik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	253,39’dan düşük
Temel	253,39 dahil olmak üzere 367,88’e kadar
Orta	367,88 dahil olmak üzere 486,00’a kadar
Ortaüstü	486,00 dahil olmak üzere 574,20’ye kadar
İleri	574,20 ve üzeri

Öğrencilerin Türkçe testi için temel düzeyde yer alabilmeleri için en az 253,39 puan almaları, ileri düzeyde yer alabilmeleri için en az 574,20 puan almaları gerektiği görülmektedir.

Tablo 3.1.2. Türkçe testine ait yeterlik düzeyleri ve tanımları

1. DÜZEY (TEMELALTI)

- Metinde açıkça ifade edilmiş duygu, düşünce, hayal ve bilgiyi belirleyebilir.
- Metindeki bilgileri tekrar edebilir.
- Görsel, şekil ve metinlerde birbirine yakın duygu, düşünce ya da bilgiler arasında basit ilişkiler kurabilir (sıralama).
- Metinde açıkça ifade edilen durumlara dayalı “Ne, Nasıl, Niçin, Ne zaman, Nerede, Kim” gibi sorulara yanıt verebilir.
- Metnin bağlamından hareketle cümleler arasındaki basit ilişkileri belirleyebilir.

2. DÜZEY (TEMEL)

- Günlük ve yaygın olarak bilinen bilgileri sıralayarak bu bilgiler arasındaki ilişkiyi belirleyebilir.
- Bir metin içindeki dağılık bilgileri düzenleyebilir.
- Metinde açık bir şekilde ifade edilen konu, ana fikir ve amacı belirleyebilir.
- Söz ve söz gruplarının anlamını metnin bağlamından hareketle belirleyebilir.

3. DÜZEY (ORTA)

- Birçok durumu karşılaştırabilir, durumlar arası ilişki kurabilir, durumlardan çıkarımda bulunabilir.
- Metindeki bağlamdan hareketle benzer ve farklı durumları sınıflandırabilir.
- Metnin bir bölümünden anlam çıkarabilir.
- Metin içi bilgilerden yola çıkarak metni anlamlandırabilir.
- Metni ayrıntılara inmeden genel hatlarıyla ifade edebilir.
- Neden-sonuç, amaç-sonuç ilişkilerini bulabilir. Doğrudan anlatımlarda ana fikri ve yardımcı fikri bulabilir.
- Metin türlerinin ayrımını yapabilir.
- Metinler arasında ilişki kurabilir, karşılaştırma yapabilir.
- Deyimler, atasözleri, özdeyişler gibi söz ve söz gruplarını metne göre anlamlandırabilir.

4. DÜZEY (ORTAÜSTÜ)

- Çoklu durumlarda (bir durumla ilgili farklı bilgi parçaları) karşılaştırma, açıklama yaparak zıtlıklar ve olumsuzluklardan çıkarımda bulunabilir ve sonuca gidebilir.
- Deyimler, atasözleri, özdeyişler gibi söz ve söz gruplarının anlamlarını metne göre yorumlayabilir.
- Metni günlük hayatla ilişkilendirebilir.
- Görsellerle veya metinle verilen hiciv ve nüktelerdeki mesajı anlayabilir.

- Neden-sonuç, amaç-sonuç ilişkileri kurabilir. Dolaylı anlatımlarda ana fikri bulabilir.
- Metin türlerinin ayrımını yapabilir ve bu türleri karşılaştırabilir.

5. DÜZEY (İLERİ DÜZEY)

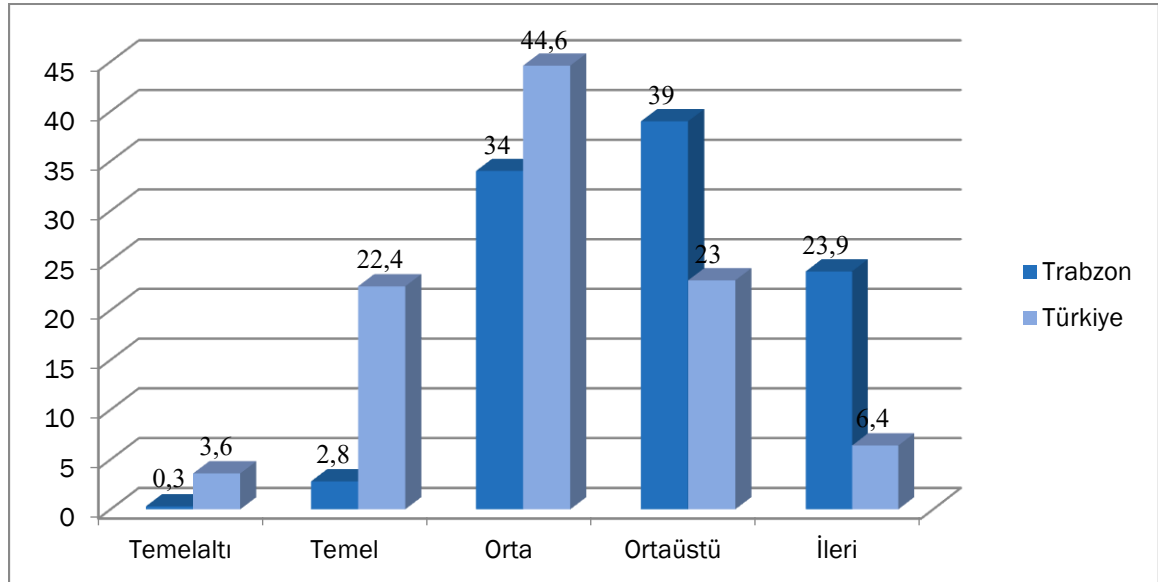
- Çoklu durumlarda (bir durumla ilgili farklı bilgi parçaları) karşılaştırma, açıklama yaparak zıtlıklar ve olumsuzluklardan çıkarıma gidebilir ve sonuç oluşturabilir.
- Deyimlerin ve kelimelerin anlamlarını metne göre yorumlayabilir, benzer ve farklı durumları farklı şekillerde (tablo, grafik, şekil ...) anlamlandırabilir (karşılaştırma, eşleştirme gibi tekniklerle).
- Metni günlük hayatla ilişkilendirerek metindeki problemlere çözüm üretebilir.
- Metin veya metinlerdeki benzerlikleri, farklılıkları, ayrıntıları, önemsiz detayları, soyut kavramları; birçok kıstas ve görüşü göz önünde bulundurarak fark edebilir, değerlendirebilir, analiz edebilir.
- Görsellerle veya metinle verilen hiciv ve nüktelerdeki mesajı yorumlayabilir.
- Problemlere yaratıcı çözümler üretebilir.

Öğrencilerin Türkçe testine ait yeterli düzeylerinin dağılımları Türkiye ve Trabzon bazında Tablo 3.1.3 ve Şekil 3.1'de görülmektedir.

Tablo 3.1.3. Türkçe dersi yeterli düzeylerine göre öğrenci dağılımı

Yeterlilik Düzeyi	Trabzon		Türkiye	
	Öğrenci sayısı	Öğrenci yüzdesi	Öğrenci sayısı	Öğrenci yüzdesi
Temelaltı	1	0,3	1244	3,6
Temel	9	2,8	7779	22,4
Orta	111	34	15478	44,6
Ortaüstü	127	39	7979	23,0
İleri	78	23,9	2220	6,4
Toplam	326	100,0	34700	100,0

Şekil 3.1. Öğrencilerin Türkçe Testine Ait Yeterlilik Düzeylerine Göre Dağılımı

Türkçe testi yeterlilik düzeyleri Trabzon İli için incelendiğinde, %3,1'inin temel ve temelaltı düzeyde olduğu görülmektedir (N=10). %34'ünün orta (N=111), %39'unun ortaüstü (N=127) ve %23,9'unun ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=78). Trabzon verileri ile Türkiye verileri karşılaştırıldığında ise Trabzon'un ortaüstü ve ileri yeterlilik düzeylerine dağılan öğrenci yüzdesinin,

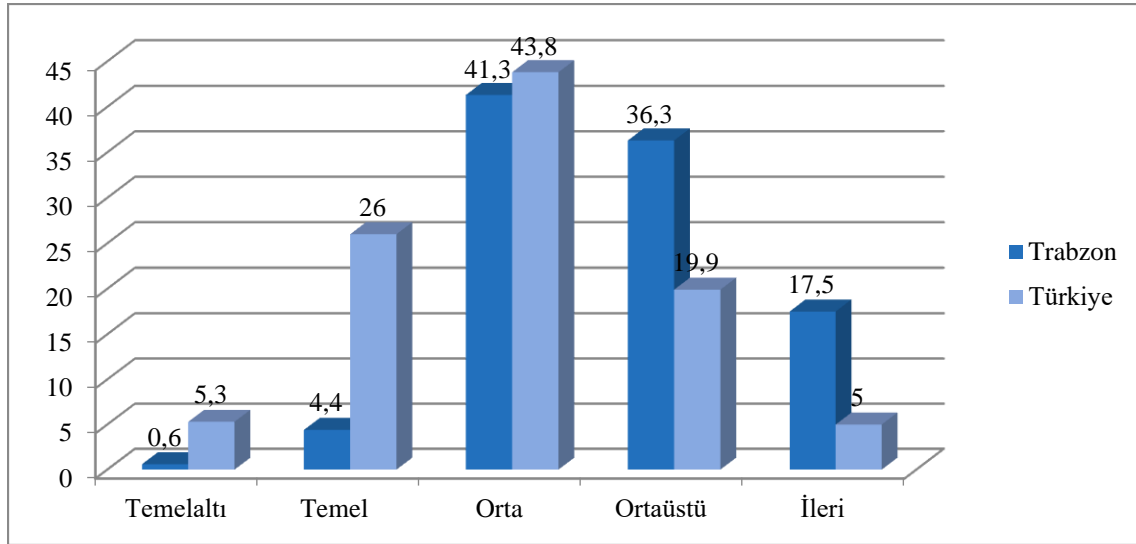
Türkiye geneli ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan öğrenci yüzdesinden yüksek olduğu görülmektedir.

Erkek öğrencilerin Türkçe testi yeterlik düzeyleri dağılımları tablo 3.1.4 ve Şekil 3.1.2’de yer almaktadır.

Tablo 3.1.4. Türkçe dersi yeterlik düzeylerine göre erkek öğrenci dağılımı

Yeterlilik Düzeyi	Trabzon		Türkiye	
	Öğrenci sayısı	Öğrenci yüzdesi	Öğrenci sayısı	Öğrenci yüzdesi
Temelaltı	1	0,6	935	5,3
Temel	7	4,4	4633	26,0
Orta	66	41,3	7799	43,8
Ortaüstü	58	36,3	3540	19,9
İleri	28	17,5	888	5,0
Toplam	160	100,0	17795	100,0

Şekil 3.1.2. Erkek öğrencilerin Türkçe testi yeterlik düzeyleri

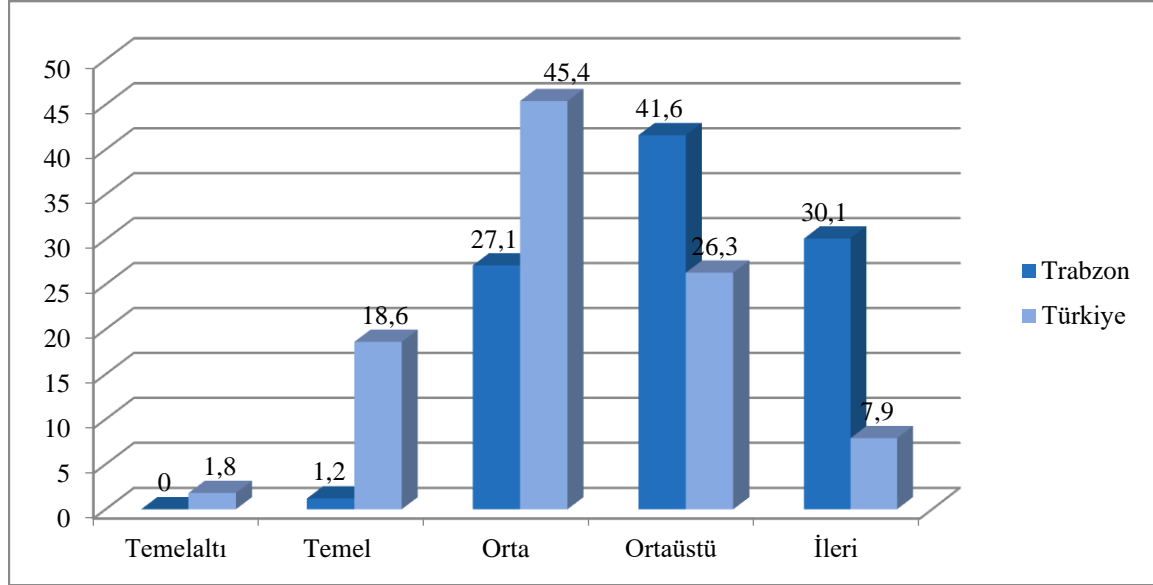
Erkek öğrencilerin Türkçe testi yeterlik düzeyleri Trabzon İli için incelendiğinde, %5’inin temel ve temelaltı düzeyde olduğu görülmektedir (N=8). %41,3’ünün orta (N=66), %36,3’ünün ortaüstü (N=58) ve %17,5’inin ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=28). Ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan erkek öğrencilerin yüzdeleri, Trabzon ile Türkiye bazında karşılaştırıldığında, Trabzon yüzdelerinin Türkiye yüzdelerinden yüksek olduğu görülmektedir. Ortaüstü düzeyde Türkiye ortalamasının çok üzerinde olması dikkat çekmektedir.

Kız öğrencilerin Türkçe testi yeterlik düzeyleri dağılımları Tablo 3.1.5 ve Şekil 3.1.3’te yer almaktadır.

Tablo 3.1.5. Türkçe dersi yeterlik düzeylerine göre kız öğrenci dağılımı

Yeterlilik Düzeyi	Trabzon		Türkiye	
	Öğrenci sayısı	Öğrenci yüzdesi	Öğrenci sayısı	Öğrenci yüzdesi
Temelaltı	-	-	309	1,8
Temel	2	1,2	3146	18,6
Orta	45	27,1	7679	45,4
Ortaüstü	69	41,6	4439	26,3
İleri	50	30,1	1332	7,9
Toplam	166	100,0	16905	100,0

Şekil 3.1.3. Kız öğrencilerin Türkçe testi yeterlik düzeyleri

Kız öğrencilerin Türkçe testi yeterlik düzeyleri Trabzon İli için incelendiğinde, %1,2'sinin temel düzeyde olduğu (N= 2) ve temelaltı düzeyde öğrenci bulunmadığı görülmektedir. %27,1'inin orta (N=45), %41,6'sının ortaüstü (N=69) ve %30,1'inin ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=50). Ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan kız öğrencilerin yüzdeleri, Trabzon ile Türkiye bazında karşılaştırıldığında, Trabzon yüzdelerinin Türkiye yüzdelerinden yüksek olduğu görülmektedir. Ortaüstü düzeyde Türkiye ortalamasının çok üzerinde olması dikkat çekmektedir.

3.1.1. Türkçe Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri

Öğrencilerin Türkçe testinden elde edilen sonuçların, öğrenci anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır ve elde edilen bulgular raporlanmıştır.

3.1.1.1. Anne Eğitim Düzeyi

Anne eğitim düzeyinin dağılımları ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.6'da yer almaktadır.

Tablo 3.1.6. Anne eğitim düzeyi ve karşılaştırmalı Türkçe testi puan ortalamaları

Anne Eğitim Düzeyi	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk	2,4	454	11,81	454,5
İlkokul mezunu	47,2	508	44,65	491,5
Ortaokul mezunu	26,5	501	20,37	498,7
Lise mezunu	17,6	518	15,97	535,6
Ön lisans mezunu	1,7	554	1,29	560,6
Lisans mezunu	4,5	597	4,99	573,9
Yüksek lisans mezunu	-	-	0,73	560,2
Doktora mezunu	-	-	0,19	581,2
Toplam	100,00	512,71	100,00	500,2

Öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları, Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alınarak anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde, Trabzon İli'nde en yüksek ortalamanın, anneleri lisans mezunu olan öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon (\bar{X} =597); Türkiye (\bar{X} =573,9)). Anne eğitim düzeyine göre, Trabzon'daki öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir. Genel olarak annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin Türkçe başarı puanlarının artış gösterdiği söylenebilir. Anne eğitim düzeyi yüksek lisans ve doktora olma durumu analize dahil edilmemiştir.

3.1.1.2.Sosyoekonomik Düzey

Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Türkçe testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon bulguları Tablo 3.1.7'de yer almaktadır.

Tablo 3.1.7. Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Türkçe testi puanları arasındaki korelasyon

Türkçe başarı puanları	Sosyoekonomik düzey	
	Trabzon	0,098
Türkiye	0,370	

Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Türkçe testi puanları arasında, Türkiye verilerine göre orta düzeyde ve pozitif yönlü, Trabzon verilerine göre zayıf ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bu durum, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe Türkçe puanlarının da yükseldiği şeklinde açıklanabilir.

3.1.1.3.Eğitim Hedefi

Öğrencilerin eğitim hedefleri ile Türkçe testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.8'de yer almaktadır.

Tablo 3.1.8. Öğrencilerin eğitim hedefleri ile Türkçe testi puan ortalamaları

Eğitim Hedefi	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Liseyi bitirmek	7,14	421,34	11,27	409,6
Yüksekokul bitirmek	3,06	437,26	5,04	457,8
Üniversiteyi bitirmek	63,26	513,97	56,95	498,9
Yüksek lisans ya da doktora yapmak	26,5	547,16	26,74	549,9
Toplam	100,00	512,71	100,00	500,4

Öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları, Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alınarak eğitim hedeflerine göre incelendiğinde, en yüksek ortalamanın, yüksek lisans ya da doktora yapmayı hedefleyen öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon (\bar{X} =547,16); Türkiye (\bar{X} =549,9)). En düşük ortalamanın ise liseyi bitirmek isteyen öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon (\bar{X} =421,34); Türkiye (\bar{X} =409,6)). Öğrencilerin eğitim hedeflerine göre, Trabzon'daki öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir. Genel olarak eğitim hedefi arttıkça öğrencilerin Türkçe başarı puanlarının artış gösterdiği

3.1.1.4.Evdeki Kitap Sayısı

Öğrencilerin evlerinde bulunan kitap sayısı ile Türkçe testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.9'da yer almaktadır.

Tablo 3.1.9. Öğrencilerin evlerindeki kitap sayıları ile Türkçe testi puan ortalamaları

Kitap Sayısı	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Hiç ya da çok az (0-5 kitap)	9,26	452,47	12,16	446,2
6-15 kitap	28,95	496,98	31,15	475,6
16-50 kitap	28,57	518,83	28,35	511,4
51-80 kitap	13,9	532,30	12,97	528,4
81 ve üzeri kitap	18,14	562,97	15,36	547,4
Toplam	100,00	512,71	100,00	500,0

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrencilerin evlerinde bulunan kitap sayısı arttıkça Türkçe testi puan ortalamalarının arttığı görülmektedir. Öğrencilerin evlerindeki kitap sayılarına göre, Trabzon'daki öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir.

3.1.1.5.Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu

Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumları ile Türkçe testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.10'da yer almaktadır.

Tablo 3.1.10. Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumları ile Türkçe testi puan ortalamaları

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Katılmadım	26,15	494,49	36,76	488,40
Yalnızca 1. dönem katıldım	10,2	502,92	11,91	488,26
Yalnızca 2. dönem katıldım	4,3	498,98	7,14	494,21
Her iki dönem de katıldım	59,27	527,38	44,19	514,17
Toplam	100,00	512,71	100,00	500,36

Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alındığında, öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumlarına göre incelendiğinde, en yüksek ortalamanın, her iki dönem de kurslara katılan öğrencilere ait (Trabzon(\bar{X} =527,38); Türkiye (\bar{X} =514,17)) olduğu, en düşük ortalamanın kursa katılmayan öğrencilere ait (Trabzon(\bar{X} =494,49) olduğu görülmektedir. Genel olarak destekleme ve yetiştirme kurslarının Türkçe testi puan ortalamasının yükselmesine olumlu katkı sağladığı ifade edilebilir.

3.1.1.6.Okula Yönelik Tutum

Öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Türkçe testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.1.11'de yer almaktadır.

Tablo 3.1.11. Öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Türkçe testi puanları arasındaki korelasyon

Türkçe başarı puanları	Okula Yönelik Tutum	
	Trabzon	0,146
Türkiye	0,023	

Türkiye ve Trabzon verilerine göre öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Türkçe testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır.

3.1.1.7. Aile İlgisi ve Aile Baskısı

Ailelerin öğrencilere gösterdiği ilgi ve uyguladığı baskı ile Türkçe testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.1.12’de yer almaktadır.

Tablo 3.1.12. Ailelerin ilgisi ve baskısı ile Türkçe testi puanları arasındaki korelasyon

Türkçe başarı puanları		Aile İlgisi	Aile baskısı
		Trabzon	0,091
Türkiye		0,124	-0,113

Trabzon ve Türkiye verilerine göre ailelerin öğrencilere ilgisi ile Türkçe testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum aile ilgisi arttıkça öğrencilerin Türkçe puanlarının az da olsa yükselme eğilimi gösterdiği şeklinde yorumlanabilir. Aile ilgisi, Trabzon’daki öğrencilerin Türkçe testi puanlarını Türkiye genelindeki öğrencilerin Türkçe testi puanlarına göre daha olumlu şekilde etkilemektedir.

Türkiye ve Trabzon verilerine göre aile baskısı ile Türkçe testi puanları arasında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum, aile baskısı arttıkça öğrencilerin Türkçe puanları az da olsa düşme eğilimi göstermektedir şeklinde açıklanabilir.

3.1.1.8. Akran Zorbalığına Maruz Kalma Durumu

Öğrencilerin akran zorbalığına maruz kalma durumları ile Türkçe testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.1.13’de yer almaktadır.

Tablo 3.1.13. Öğrencilerin akran zorbalığına maruz kalma durumları ile Türkçe testi puanları arasındaki korelasyon

Türkçe başarı puanları	Akran Zorbalığı	
	Trabzon	-0,073
Türkiye	0,121	

Türkiye verilerine göre öğrencilerin Türkçe testi puanları ile akran zorbalığına maruz kalmaları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre ise öğrencilerin Türkçe testi puanları ile akran zorbalığına maruz kalmaları arasında negatif yönden düşük düzeyde bir ilişki vardır. Bu durum, akran zorbalığı arttıkça öğrencilerin Türkçe puanları az da olsa düşme eğilimi göstermektedir şeklinde açıklanabilir.

3.1.1.9. Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödev için Harcadıkları Süre

Öğrenci görüşlerine göre Türkçe öğretmenlerinin ödev verme sıklığı, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.14’te yer almaktadır.

Tablo 3.1.14. Öğrenci görüşlerine göre Türkçe öğretmenlerinin ödev verme sıklığı

Ödev Verme Sıklığı	Trabzon	Türkiye
	Yüzde (%)	Yüzde (%)
Hiç	13,3	10,46
Haftada 1 ya da 2 kez	54,67	63,65
Haftada 3 ya da daha fazla	32,01	25,88
Toplam	100,00	100,00

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrenciler en yüksek oranla Türkçe öğretmenlerinin haftada bir ya da iki kez ödev verdiklerini söylemişlerdir (Trabzon (%54,67); Türkiye (%63,65)). Hiç ödev vermeyenlerin oranının çok yüksek olmadığı görülmektedir. Trabzon verileri ile Türkiye verileri arasında benzerlik bulunmaktadır.

Öğrencilerin ödev için harcadıkları süre ile Türkçe testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.15’de yer almaktadır.

Tablo 3.1.15. Öğrencilerin ödev için harcadıkları süre ile Türkçe testi puan ortalamaları

Ödev Ayrılan Süre	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
15 dakika ya da daha az	28,42	518,96	28,38	490,12
16-30 dakika	33,33	514,93	37,60	506,45
31-60 dakika	22,22	506,32	24,06	503,01
61-90 dakika	5,93	493,38	5,66	499,55
90 dakikadan fazla	3,70	553,82	4,31	493,61
Toplam	100,00	512,71	100,00	500,23

Tabloya göre, Trabzon’daki Türkçe dersi ödevlerine 90 dakikadan fazla zaman ayıran öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamalarının en yüksek olduğu (\bar{X} =553,82) ve 61-90 dakika ayıran öğrencilerin en düşük olduğu (\bar{X} =493,38) görülmektedir.

3.1.1.10. Türkçe Dersine Verilen Değer, Dersten Hoşlanma ve Derse İlişkin Öz- Yeterlik

Öğrencilerin Türkçe dersine verdikleri değer, Türkçe dersinden hoşlanma durumları ve Türkçe dersine ilişkin öz-yeterlikleri ile Türkçe testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.1.16’da yer almaktadır.

Tablo 3.1.16. Öğrencilerin Türkçe dersine verdikleri değer, Türkçe dersinden hoşlanma durumları ve Türkçe dersine ilişkin öz-yeterlikleri ile Türkçe testi puanları arasındaki korelasyon

Türkçe başarı puanları		Türkçe dersine verilen değer	Türkçe dersinden hoşlanma	Türkçe dersine ilişkin öz yeterlik
		Trabzon	0,12	0,37
Türkiye		0,07	0,04	0,21

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrencilerin Türkçe testi puanları ile Türkçe dersine verdikleri değer ve Türkçe dersine ilişkin öz-yeterlikleri arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre Türkçe dersinden hoşlanma durumları ile Türkçe testi puanları arasında orta düzeyde pozitif yönde ilişki varken bu durum Türkiye verilerine göre çok düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki şeklinde belirlenmiştir. Bu durum Trabzon İli’nde Türkçe testi başarı puanlarının öğrencilerin Türkçe dersine verdikleri değer ve Türkçe dersine ilişkin öz-yeterlikleri

artıkça düşük düzeyde de olsa artabildiği, Türkçe dersinden hoşlanması artıkça orta güçlük düzeyinde artabileceği şeklinde yorumlanabilir.

3.1.2. Türkçe Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri

Öğrencilerin Türkçe testinden elde edilen sonuçların, öğretmen anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.1.2.1. Öğretmenin Eğitim Düzeyi

Türkçe öğretmenlerinin eğitim düzeyi ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.17’de yer almaktadır.

Tablo 3.1.17. Öğretmenlerin eğitim düzeyi ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları

Öğretmenin Eğitim Düzeyi	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Ön Lisans	11,1	472,39	3,35	511,01
Lisans	88,9	511,20	93,15	498,27
Yüksek Lisans	-	-	3,50	492,24
Toplam	100,00	511,34	100,00	498,48

Trabzon verilerine göre lisans mezunu Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerine ait Türkçe testi puan ortalaması en yüksektir ($\bar{X}=511,20$). Türkiye verilerine göre ise ön lisans mezunu Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerine ait Türkçe testi puan ortalaması en yüksektir ($\bar{X}=511,01$).

3.1.2.2. Öğretmenlerin Genel Çalışma Süreleri ve Mevcut Okulda Çalışma Süresi

Türkçe öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.1.18’de yer almaktadır.

Tablo 3.1.18. Türkçe öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasındaki korelasyon

Türkçe başarı puanları		Öğretmenlerin Genel Çalışma Süresi	Öğretmenlerin Mevcut Okulda Süresi
		Trabzon	Türkiye
	Trabzon	0,201	0,159
	Türkiye	0,23	0,13

Türkiye ve Trabzon verilerine göre Türkçe öğretmenlerin genel çalışma süreleri ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasında düşük ve pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum, Türkçe öğretmenlerin genel çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin Türkçe testi başarı puanlarının az da olsa arttığı şeklinde açıklanabilir.

Trabzon ve Türkiye verilerine göre Türkçe öğretmenlerinin mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Bu durum, Türkçe öğretmenlerinin mevcut okullarında çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin Türkçe testi başarı puanlarının az da olsa arttığı şeklinde açıklanabilir.

3.1.2.3.Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumlarına yönelik analizden elde edilen Trabzon sonuçları Tablo 3.1.19’da yer almaktadır.

Tablo 3.1.19. Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları

Mesleki Gelişim Etkinlikleri	Hiç	1-2	3-4	5+
	%	Gün	Gün	gün
Alanımla ilgili konular	46,7	40	13,3	-
Eğitim/öğretim ile ilgili genel konular	47,1	29,4	5,9	17,6
Bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.)	44,4	27,8	-	27,8
Öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi	80	13,3	-	6,7
Ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular	64,7	11,8	11,8	11,8
Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi	81,3	12,5	-	6,3
İdarecilik/yöneticilikle ilgili konular	86,7	6,7	6,7	-
Kişisel gelişimle ilgili konular	66,7	13,3	6,7	13,3

Trabzon İli için Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinlikler idarecilik/yöneticilik(%86,7), ölçme ve değerlendirme (%64,7), öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi(%80), öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi(%81,3), kişisel gelişimle ilgili konular(66,7) ilgili konularda hiç katılmama oranının oldukça fazla olduğu söylenebilir. 1-2 gün süreyle katıldıkları etkinliklerin başında eğitim/öğretim ile ilgili alanımla ilgili konular (%29,4), bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.) ile ilgili konular(%27,8); 3-4 gün süreyle katıldıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında alanımla ilgili konular (%13,3), ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular(11,8); 5 gün ve daha fazla süreyle katıldıkları etkinliklerin başında ise bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (%27,8) ve eğitim/öğretimle ilgili genel konular(17,6) gelmektedir.

3.1.2.4.Mesleki Gelişim İndisi

Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.1.20’de yer almaktadır.

Tablo 3.1.20. Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasındaki korelasyon

Türkçe başarı puanları	Mesleki Gelişim indisi	
	Trabzon	0,55
Türkiye	0,16	

Türkiye verilerine göre Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Bu durum, Türkçe öğretmenlerinin mesleki gelişim faaliyetlerine katılma sıklığı arttıkça öğrencilerin Türkçe testi başarı puanlarının orta derecede arttığı şeklinde açıklanabilir.

3.1.2.5.Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri

Türkçe öğretmenlerinin girmiş oldukları derslere ilişkin görüşlerine ait Trabzon sonuçları Tablo 3.1.21’de yer almaktadır.

Tablo 3.1.21. Türkçe öğretmenlerinin girmiş oldukları derslere ilişkin görüşleri

	Hiç Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Kararsızım		Kısmen Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ders yüküm çok fazla	4	23,5	3	17,6	2	11,8	4	23,5	4	23,5
Ders öncesi hazırlık yaparım	-	-	-	-	1	5,9	3	17,6	13	76,5
Derse hazırlanmak için yeterli zamanım var	2	11,8	1	5,9	1	5,9	3	17,6	10	58,8
Öğrencilerle bire bir ilgilenmek için yeterli zamanım var	1	5,9	5	29,4	2	11,8	5	29,4	4	23,5
Ders programındaki değişikliklere ayak uydurabiliyorum.	1	5,9	7	41,2	-	-	-	-	9	52,9
Çok fazla ders dışı iş yüküm bulunmaktadır.	1	5,9	5	29,4	3	17,6	3	17,6	5	29,4

Tabloya göre ders yükünün fazla olduğunu düşünen öğretmen oranı(%42) ile düşünmeyen öğretmen oranı (%47) yakın olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin tamamı ders öncesi hazırlık yaptığını belirtmiştir(%94,1). Yine çoğunluğu, “derse hazırlanmak için” (%76,4), “öğrencilerle birebir ilgilenmek için” zamanı yeterli zamanı olduğunu (%52,9) ifade ederken, %29,4’ü kısmen katılmıştır. Türkçe öğretmenlerinin %52,9’u ders programındaki değişikliklere ayak uydurabildiğini, %47,1’i ayak uyduramadığını belirtmişlerdir. Ders dışı iş yükü bulunduğunu söyleyen öğretmenlerin oranı(%47), bulunmadığını söyleyen öğretmenlerin oranından (%35,3) daha fazla olarak ortaya çıkmıştır.

3.1.2.6.Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Ödevlerle İlgili Öğrencilere Geribildirimde Bulunma Durumları

Türkçe öğretmenlerinin öğrencilere geri bildirimde bulunma durumlarına ait Trabzon ve Türkiye sonuçları Tablo 3.1.22’de yer almaktadır.

Tablo 3.1.22. Türkçe öğretmenlerinin öğrencilere geri bildirimde bulunma durumları

		Hiç ya da neredeyse hiç		Bazen		Her zaman ya da hemen hemen her zaman	
		N	(%)	N	(%)	N	(%)
Ödevleri kontrol ederim ve öğrencilere geri bildirimde bulunurum	Trabzon	1	5,6	2	11,8	14	82,4
	Türkiye	1078	82	220	17	20	1
Öğrencilerin ödevlerini kendilerine kontrol ettiririm.	Trabzon	8	47,1	8	47,1	1	5,6
	Türkiye	265	20	502	38	552	42
Ödevleri sınıfta tartışırım.	Trabzon	1	5,6	8	47,1	8	47,1
	Türkiye	709	54	568	43	44	3

Ödevleri ders notlarına katkı sağlayacak şekilde kullandım.	Trabzon	1	5,9	6	35,3	10	58,8
	Türkiye	752	57	495	37	72	6
Öğrencilerin ödevlerini başka bir öğrenciye kontrol ettiririm.	Trabzon	9	52,9	6	35,3	2	11,8
	Türkiye	221	17	484	36	618	47

Tablo 3.1.22'e göre Trabzon verileri incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%94,2) her zaman ya da bazen ödevleri kontrol ettiği ve öğrencilere geri bildirimde bulunduğu gözlenmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin çok büyük bir kısmının (Trabzon: %94,2, Türkiye'de=%95) ödevleri her zaman ya da bazen sınıfta tartıştığı ve yine çok büyük bir kısmının (Trabzon: %94,1, Türkiye'de=%94) ev ödevlerini her zaman ya da bazen öğrencilerin notlarına katkı sağlayacak şekilde kullandığı görülmektedir.

3.1.3. Türkçe Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri

Öğrencilerin Türkçe testinden elde edilen sonuçlarının, okul anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.1.3.1. Okul Türü

Okulların türü ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.23'te yer almaktadır.

Tablo 3.1.23. Okul türleri ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları

Okul Türü	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Genel Ort.	88,23	475,89	88,69	496,3
İmam Hatip Ort.	11,77	495,04	12,31	499,4
Toplam	100	478,14	100	495,8

Tabloya göre ABİDE uygulaması örneklemini, Türkiye bazında %88,69'unu, Trabzon bazında %88,23'ünü genel ortaokullar ve Türkiye bazında %12,31'ini, Trabzon bazında %11,77'sini imam hatip ortaokulları oluşturmaktadır. Trabzon'da bulunan genel ve imam hatip ortaokullarının Türkçe testi puan ortalamalarının, Türkiye geneli Türkçe testi puan ortalamaları ile eş değer olduğu görülmektedir.

3.1.3.2. Sekizinci Sınıf Ortalama Sınıf Mevcudu

Sekizinci sınıf ortalama sınıf mevcudu ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.24'te yer almaktadır.

Tablo 3.1.24. Sekizinci sınıf ortalama sınıf mevcudu ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları

Sınıf Mevcudu Ortalaması	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
25'ten az	29,4	524,39	28	494,3
25-30 arası	58,8	503,78	49	494,4
31-40 arası	11,7	456,2	18	489,6
41 ve daha fazlası	-	-	6	492,0
Toplam	100	478,14	100	493,4

Trabzon verilerine göre en yüksek Türkçe testi puan ortalamasının sınıf mevcudu ortalaması 25'ten az olan okullara ait olduğu görülmektedir ($\bar{X}=524,39$). En düşük ortalamasının ise sınıf mevcudu ortalaması 31-40 arası olduğu ($\bar{X}=456,2$) görülmektedir.

3.1.3.3.Okulda Kütüphane Olup Olmama Durumu

Okullarda kütüphane bulunma durumu ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.25'te yer almaktadır.

Tablo 3.1.25. Okullarda kütüphane bulunma durumu ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları

Okulda Kütüphane Var mı?	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Evet	40	510,44	29	494,0
Hayır	60	503,01	71	494,2
Toplam	100	506,72	100	494,1

Okullarda kütüphane bulunması Türkiye genelinde Türkçe testi puan ortalamaları arasında fark yaratmazken, Trabzon verilerine göre okullarında kütüphane bulunan öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamalarının okullarında kütüphane bulunmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.1.3.4.Okulun Bulunduğu Yer

Okulların bulunduğu yer ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.1.26'da yer almaktadır.

Tablo 3.1.26. Okulların bulunduğu yer ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları

Okulların Konumu	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Şehir merkezi	73,3	455,91	55,5	492,6
Merkez ilçe	-	-	6,6	499,0
Şehrin dışında mahalle	-	-	12,0	499,6
Kasaba-köy	26,6	531,76	25,9	491,3
Toplam	100	493,38	100	493,5

Okulların bulunduğu konum Türkiye genelinde Türkçe testi puan ortalamaları arasında fark yaratmazken, Trabzon verilerine göre Türkçe testi puan ortalaması en yüksek kasaba-köydeki okulların olduğu görülmektedir ($\bar{X}=521,5$).

3.1.3.5.Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sayısı ve Okul Büyüklüğü

Sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okullardaki toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.1.27'de yer almaktadır.

Tablo 3.1.27. Sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okullardaki toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasındaki korelasyon

Türkçe başarı puanları	8.sınıftaki toplam öğrenci sayısı		Okuldaki toplam öğrenci sayısı
	Trabzon	Türkiye	
		-0,562	0,316
		0,17	0,16

Gerek Türkiye gerekse Trabzon verilerine göre okullardaki sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okulların toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları arasında negatif yönde

ve yüksek düzeyde ilişki olduğu söylenebilir. Başka bir deyişle sekizinci sınıf öğrenci sayıları ile okuldaki tüm öğrencilerin sayısı öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamalarını kuvvetli düzeyde olumsuz olarak etkilemektedir. Okuldaki toplam öğrenci sayısının Türkçe puanına etkisi Trabzon İli için pozitif yönde ve orta düzeyde, Türkiye için pozitif yönde-düşük düzeydedir. Bu durumda Trabzon İli için okuldaki toplam öğrenci sayısının artması Türkçe başarısını orta düzeyde olumlu etkilemektedir anlamına gelebilir.

3.1.3.6.Öğrenci Kaynaklı ve Öğrenci Kaynaklı Olmayan Sorunlar

Öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.1.28'de yer almaktadır.

Tablo 3.1.28. Öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasındaki korelasyon

		Öğrenci kaynaklı sorunlar	Öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar
Türkçe başarı puanları	Trabzon	-0,355	-0,230
	Türkiye	-0,24	-0,33

Türkiye verilerine göre öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre de öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Türkçe testi puanları arasında orta düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar azaldıkça öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamaları artmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Trabzon verilerine göre öğrencilerin Türkçe testi puan ortalamalarını kendilerinden kaynaklı sorunların daha fazla etkilediği görülmektedir.

3.2. Matematik Dersine İlişkin Bulgular

Matematik dersi için yeterlik düzeyleri ve bu düzeylere karşılık gelen puanlar Tablo 3.2.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.2.1. Matematik dersi yeterlik düzeyleri ve düzeylere karşılık gelen puanlar

Yeterlilik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	351,10’dan düşük
Temel	351,10 dahil olmak üzere 451,00’e kadar
Orta	451,00 dahil olmak üzere 557,80’e kadar
Ortaüstü	557,80 dahil olmak üzere 625,54’e kadar
İleri	625,54 ve üzeri

Öğrencilerin Matematik testi için temel düzeyde yer alabilmeleri için en az 351,10 puan almaları, ileri düzeyde yer alabilmeleri için en az 625,54 puan almaları gerektiği görülmektedir.

Matematik testine ait yeterlik düzeyleri ve tanımları Tablo 3.2.2’de yer almaktadır.

Tablo 3.2.2. Matematik testine ait yeterlik düzeyleri ve tanımları

DÜZEYLER	AÇIKLAMA	BECERİLER	Becerin İçeriği
1.TEMEL ALTI DÜZEY	Ele alınan konuda bilinmesi gereken en temel bilgi ve becerileri kapsar. Bunlar her öğrencinin kazanmasını beklediğimiz kavramsal veya işlemsel bilgi ve becerilerdir.	Tanıma/ Hatırlama	Tanımları, terimleri, birimleri, geometrik özellikleri, sembolleri, formülleri, geometrik cisimlerin gösterimlerini, temel özelliklerini ve temel işlemleri yapmayı gerektiren kuralları hatırlayabilir. Geometrik cisimleri, açınımları ve gösterimleri tanıyabilir.
		Rutin işlem yapma	Temel algoritma, formül, işlem ve alışıldık kurallarla işlem yapabilir.
		Verilen Yönergedeki bilgiyi kullanma/ yürütme	Açık durumlara yönelik doğrudan verilen yönergelere göre bilgiyi kullanabilir.
		Temsildeki bilgiyi okuma	Bir tablo, grafik, sayı doğrusu v.b. gösterimde yer alan bilgiyi okuyabilir.

DÜZEYLER	AÇIKLAMA	BECERİLER	Becerinin İçeriği
2.TEMEL DÜZEY	Doğrudan yani ilk bakışta görülebilen muhakeme gerektirmeyen belli bir içerikteki durumları fark edebilir ve yorumlayabilir. Az zihinsel çaba gerektiren basit ilişkilere yönelik akıl yürütme kapasitesine sahiptir ve sonuçlar hakkında çıkarımlar yapabilir.	Özellik veya kuralı anlama	Temel bir özelliğin veya kuralın verilen bir durumda geçerli olup olmadığını ayırt edebilir ve bu kuralı uygulayabilir. Verilen matematiksel ifadeleri/sayıları/nesneleri/şekilleri belli bir kurala göre sınıflayabilir.
		Matematiksel İşlemleri Yapma	Bir dizi aşamalı kararların verilmesini içeren açıkça tanımlanmış dört işlem sorularını çözebilir. Olası durumlara yönelik basit hesaplamalar ve basit olasılık hesaplamaları yapabilir.
		Rutin sözel problemleri çözme	Rutin sözel problemleri bilinen bir çözüm yolunu kullanarak çözebilir. Standart temsildeki bilgiyi işlemler yaparak kullanabilir.
		Standart olmayan temsildeki bilgiyi okuma	Standart olmayan temsildeki bilgiyi okuyabilir
		Temsiller arasında geçiş yapma	Bir veriyi tablo veya grafiğe aktarabilir. Tablo, görsel, grafik veya şekil üzerinde verilen bilgileri kullanarak istenilen sonuca ulaşmak için gerekli işlemleri ve çıkarımları yapabilir. Basit eşitsizlikleri ve temel denklemleri kurabilir, bir problem durumunu modelleyecek geometrik şekiller ve diyagramlar oluşturabilir, matematiksel bir ilişkiyi ifade etmek için denk temsiller bulabilir.
		Sıralama yapma	Verilen sayıları istenen şekilde sıralayabilir.

DÜZEYLER	AÇIKLAMA	BECERİLER	Becerin İçeriği
3 ORTA DÜZEY	İşlemler ile kavramlar arasında ilişki kurabilir. Basit durumları ve problemleri çözmek için temel matematiksel bilgileri uygulayabilirler. Öğrenci bu düzeyde gösterimleri inşa edebilir. Çözümüne ulaşmak için ileri düzeyde olmayan ancak zihinsel çaba ve muhakeme gerektiren işlemleri yapar.	Problem çözme	Problemde çözüme ulaşmak için uygulanacak işleme veya sürece karar verebilir;
			İşlemlerle matematiksel kavramlar arasında ilişki kurabilir;
			Birden fazla kavram, standart olmayan temsildeki bilgi, gösterim veya kuralı bir arada kullanmayı gerektiren problemleri çözebilir.
		Tahmin etme	İstenen niceliği bulmak için en uygun ölçme yaklaşımını kullanarak en yakın değeri tahmin edebilir.
			Bir problemin içinde verilen farklı durumlardan istenen durumun gerçekleşme olasılığını hesaplayabilir ve tahmin edebilir.
		Basit model/ Temsil İnşa etme	Matematiksel bağlama özgü basit geometrik şekilleri/cisimleri/sayı doğrusunu vs. inşa edebilir.
		Cebirsel İfadelerle işlem yapma	Cebirsel ifade içeren basit denklem ve problemleri çözebilir.
İlişkilendirme	Birden fazla tablo, görsel, şekil veya grafikte verilen bilgiler arasından istenilen verileri bulup sonuca ulaşmak için gerekli işlemleri ve çıkarımları yapabilir.		
4 ORTAÜSTÜ DÜZEY	İşlemler ile kavramlar arasında derinlemesine ilişki kurabilir. Yapılacak işlemin ana amacı, öğrencinin dikkatini kavram hakkında derinlemesine düşünmeye sevk etmektir. Öğrenci bu düzeyde gösterimleri analiz edebilir ve kullanabilir. Akıl yürütme ve strateji kullanarak gerekli işlemleri yapar ve çözüme ulaşır. Karmaşık durumlara yönelik modeller geliştirebilir ve bu modellerle çalışabilir.	Strateji gerektiren problemleri çözme	Karmaşık ve birden fazla işlem gerektiren problemleri çözmek için uygun stratejiyi seçebilir, karşılaştırabilir ve değerlendirebilir.
		Akıl yürütme	Birden fazla durum içeren, çözüm yolu akıl yürütme ve strateji gerektiren geometri veya olasılık problemlerinde gerekli işlemleri yapabilir.
		Basit model/ Temsil analiz etme ve kullanma	Karmaşık durumlara yönelik modeller geliştirebilir ve bu modellerle çalışabilir. Üç boyutlu cisimlerle ilgili birden fazla işlem basamağı gerektiren matematiksel problemleri çözebilir.
		Genelleme	Kendi eylemlerini (çözüm yolu) ve formüllemelerini yansıtabilir, örüntülerin genel terimini bulabilir.
Kendi yorum ve akıl yürütmelerine bağlı olarak elde ettiği çıkarımlar arasında ilişki kurabilir.			

DÜZEYLER	AÇIKLAMA	BECERİLER	Becerinin İçeriği
5 İLERİ DÜZEY	Matematiksel problem durumlarında bilgilerin ve becerilerin yeni bir duruma transfer edilmesini, mantıksal ve sistematik düşünmeyi gerektirir. Farklı bilgi kaynaklarını ve gösterimlerini ilişkilendirebilir. Bunları esnek bir şekilde birbirine dönüştürebilir. Karmaşık problem durumlarını modelleyebilir. Karmaşık durumlar içeren ve çözümü birkaç adımda gerçekleşen problem, olasılık ve geometri problemlerini çözer.	Karar verme	Matematiksel problem durumlarında bilgilerin ve becerilerin yeni bir duruma transfer edilmesini, mantıksal ve sistematik düşünmeyi gerektirir. Farklı bilgi kaynaklarını ve gösterimlerini ilişkilendirebilir. Bunları esnek bir şekilde birbirine dönüştürebilir. Karmaşık problem durumlarını modelleyebilir. Karmaşık durumlar içeren ve çözümü birkaç adımda gerçekleşen problem, olasılık ve geometri problemlerini çözer.
		Neden gösterme/ Doğrulama	Bir çözümün, çıkarımın veya stratejinin doğruluğunu ve geçerliliğini savunmak için matematiksel deliller/argümanlar üretebilir.
		Özgün problemleri çözme	Genellikle tek cevabı ve tek bir çözüm yolu olmayan, strateji ve kavramsal bilgilerin ilişkilendirilmesini gerektiren problemleri çözebilir.
		Problem oluşturma/ kurma	Verilen sembolik, görsel veya sözel ifadeleri istenen özgün bir problem durumuna dönüştürebilir.
		Orijinal bir ürün/model üretme/ sentezleme	Verilen bilgilerden uygun olanlarını sentezleyerek özgün ve geçerli bir ürün veya model ortaya koyabilir.

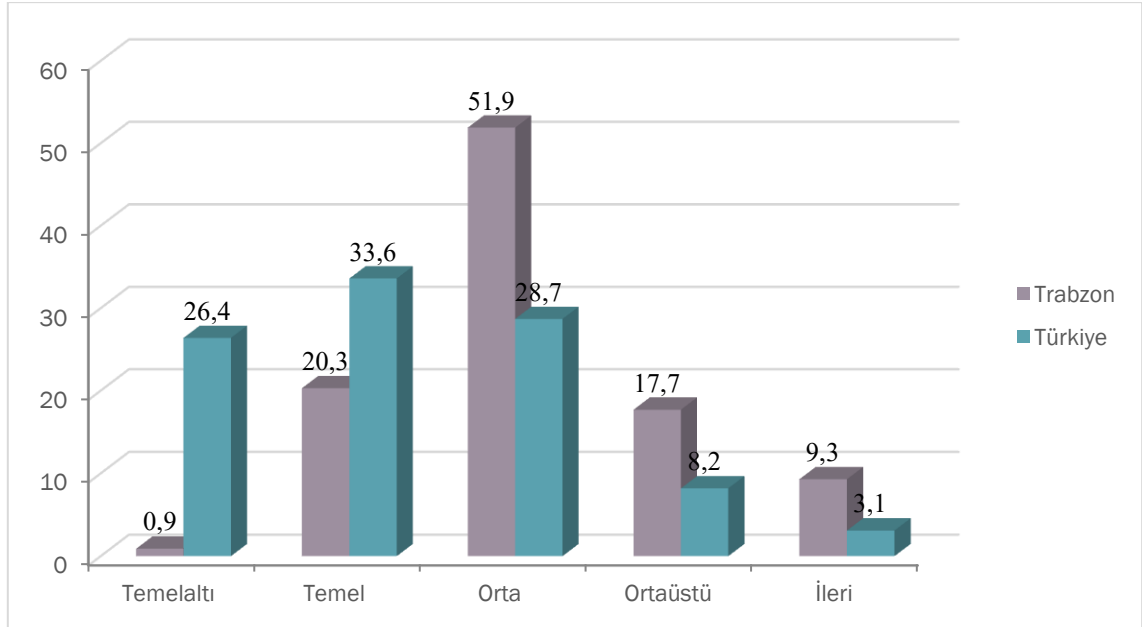
Öğrencilerin Matematik testine ait yeterlik düzeylerine göre dağılımları tablo 3.2.3 ve Şekil 3.2.1. de görülmektedir.

Tablo 3.2.3. Matematik Dersi Yeterlik Düzeylerine Göre Öğrenci Dağılımı

Yeterlilik Düzeyi	Trabzon		Türkiye	
	Öğrenci sayısı	Öğrenci yüzdesi	Öğrenci sayısı	Öğrenci yüzdesi
Temelaltı	3	0,9	9148	26,4
Temel	70	20,3	11632	33,6
Orta	179	51,9	9956	28,7
Ortaüstü	61	17,7	2856	8,2
İleri	32	9,3	1066	3,1
Toplam	345	100,0	34658	100,0

Matematik testi yeterlik düzeylerine öğrencilerin dağılımı Şekil 3.2.1’de yer almaktadır.

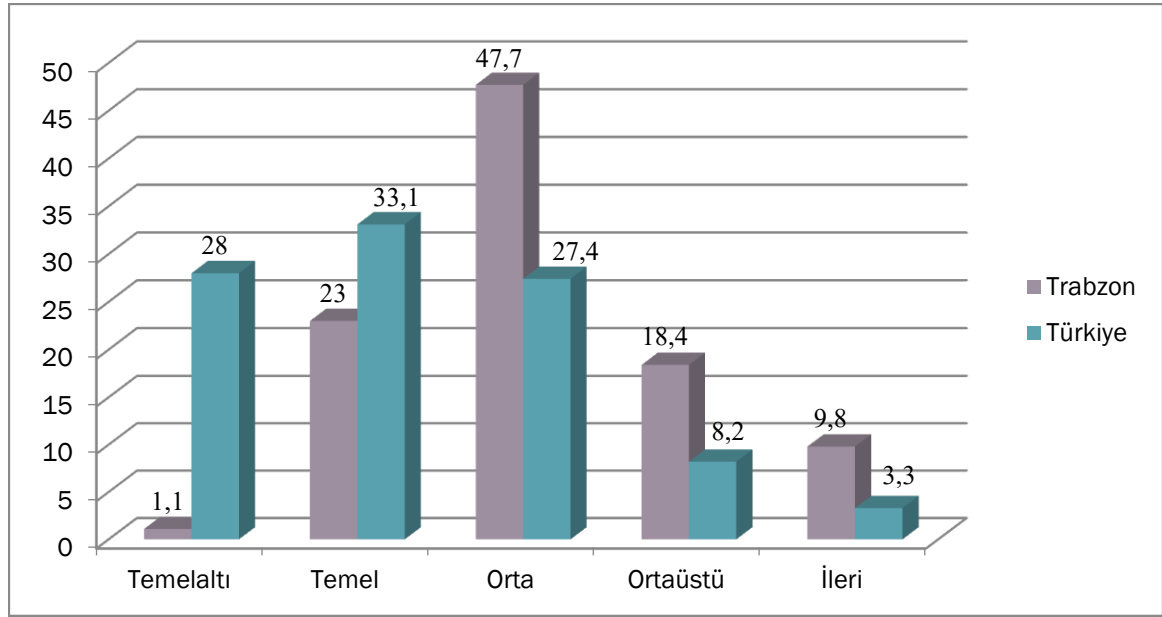
Şekil 3.2.1. Öğrencilerin Matematik testi düzeylerine göre dağılımları

Öğrencilerin Matematik testi yeterlik düzeyleri Trabzon bazında incelendiğinde, %22,1’inin temel ve temelaltı düzeyde olduğu görülmektedir (N= 73). %51,9’unun orta (N=179), %17,7’sinin ortaüstü (N=61) ve %9,3’ünün ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=32). Trabzon verileri ile Türkiye verileri karşılaştırıldığında ise Trabzon’un orta, ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan öğrenci yüzdesinin Türkiye geneli orta, ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan öğrenci yüzdesinden yüksek olduğu, temelaltı düzeyde olan öğrenci sayısının ise oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Erkek öğrencilerin Matematik testi yeterlik düzeyleri dağılımları Şekil 3.2.2’de yer almaktadır.

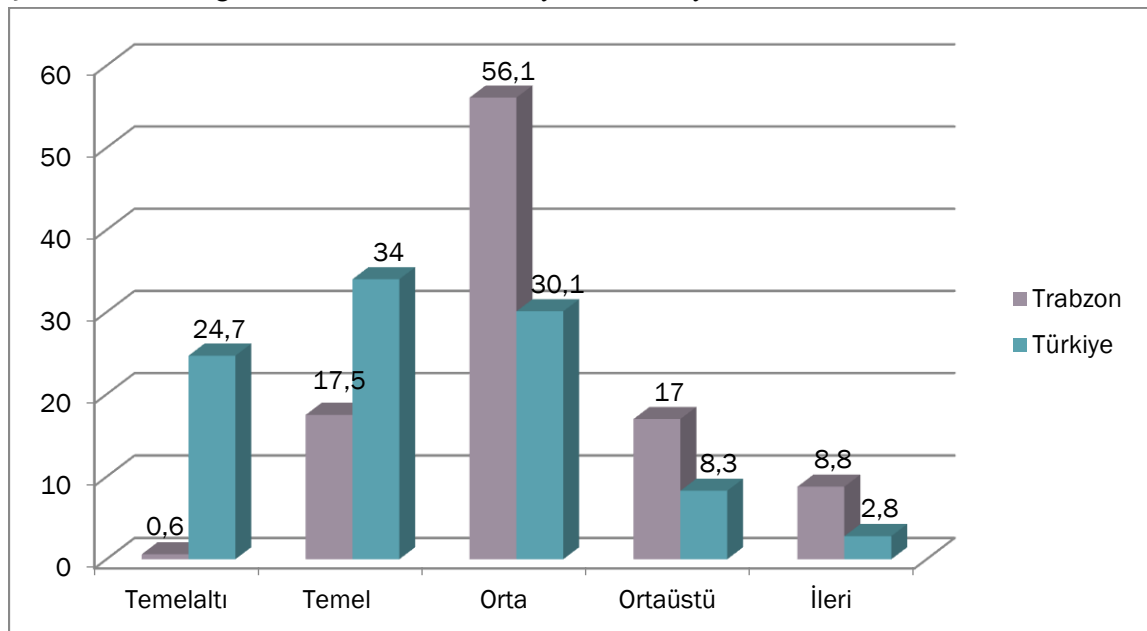
Şekil 3.2.2. Erkek öğrencilerin Matematik testi yeterlik düzeyleri

Erkek öğrencilerin Matematik testi yeterlik düzeyleri Trabzon bazında incelendiğinde, %24,1’inin temel ve temelaltı düzeyde olduğu görülmektedir (N= 42). %47,7’sinin orta (N=83), %18,4’ünün ortaüstü (N=32) ve %9,8’inin ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=17). Orta, ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan erkek öğrencilerin yüzdeleri, Trabzon ile Türkiye bazında karşılaştırıldığında, Trabzon yüzdelerinin Türkiye yüzdelerinden yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca temelaltı düzeyinin hem Türkiye dağılımına göre hem de genel anlamda Trabzon ortalamasında oldukça düşük olduğu da söylenebilir.

Kız öğrencilerin Matematik testi yeterlik düzeyleri dağılımları Şekil 3.2.3’te yer almaktadır.

Şekil 3.2.3. Kız öğrencilerin Matematik testi yeterlik düzeyleri

Kız öğrencilerin Matematik testi yeterlik düzeyleri Trabzon bazında incelendiğinde, %18,1'inin temel ve temelaltı düzeyde olduğu görülmektedir (N= 31). %6,1'inin orta (N=96), %17'sinin ortaüstü (N=29) ve %8,8'inin ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=15). Orta, ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan kız öğrencilerin yüzdeleri, Trabzon ile Türkiye bazında karşılaştırıldığında, Trabzon yüzdelerinin Türkiye yüzdelerinden yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca temelaltı düzeyinin hem Türkiye dağılımına göre hem de genel anlamda Trabzon ortalamasında oldukça düşük olduğu da söylenebilir.

3.2.1. Matematik Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri

Öğrencilerin Matematik testinden elde edilen sonuçların, öğrenci anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.2.1.1. Anne Eğitim Düzeyi

Anne eğitim düzeyinin dağılımları ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.4'te yer almaktadır.

Tablo 3.2.4. Anne eğitim düzeyi ve karşılaştırmalı Matematik testi puan ortalamaları

Anne Eğitim Düzeyi	Trabzon			Türkiye		
	N	Yüzde (%)	Ort	N	Yüzde (%)	Ort
Okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk	7	2,4	453,75	3493	11,81	456,8
İlkokul mezunu	137	44,5	502,49	13205	44,65	489,8
Ortaokul mezunu	77	25	504,22	6025	20,37	494,9
Lise mezunu	52	16,9	507,10	4723	15,97	530,6
Ön lisans mezunu	6	1,9	567,09	381	1,29	569,1
Lisans mezunu	27	7,8	564,31	1477	4,99	583,9
Yüksek lisans mezunu	2	0,6	-	216	0,73	569,4
Doktora mezunu	-	-	-	56	0,19	585,5
Toplam	308	100,00	512,01	29567	100,00	499,6

Öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları, Trabzon verileri dikkate alınarak anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde, en yüksek ortalamanın, anneleri ön lisans ve lisans mezunu olan öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Ön lisans: $\bar{X}=567,09$; Lisans: $\bar{X}=564,31$), Türkiye ortalamasında da aynı eğitim düzeyinde ortalamanın yüksek seviyelerde olduğu görülmektedir (Ön lisans: $\bar{X}=569,1$; Lisans: $\bar{X}=583,9$). Anne eğitim düzeyine göre, Trabzon'daki öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir. Genel olarak annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin Matematik başarı puanlarının artış gösterdiği söylenebilir. Trabzon verilerine göre anne eğitim düzeyi doktora olan olmamakla birlikte, yüksek lisans yapan 1 kişi analize katılmamıştır.

3.2.1.2. Sosyoekonomik Düzey

Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Matematik testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.2.5'te yer almaktadır.

Tablo 3.2.5. Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Matematik testi puanları arasındaki korelasyon

Matematik başarı puanları	Sosyoekonomik düzey	
	Trabzon	Türkiye
	0,314	0,372

Türkiye ve Trabzon verilerine göre öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Matematik testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bu durum, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe Matematik puanlarının da yükseldiği şeklinde açıklanabilir.

3.2.1.3.Eğitim Hedefi

Öğrencilerin eğitim hedefleri ile Matematik testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.6'da yer almaktadır.

Tablo 3.2.6. Öğrencilerin eğitim hedefleri ile Matematik testi puan ortalamaları

Eğitim Hedefi	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Liseyi bitirmek	7,2	436,33	11,27	426,6
Yüksekokul bitirmek	3,1	468,85	4,94	458,4
Üniversiteyi bitirmek	63,1	507,58	56,95	494,3
Yüksek lisans ya da doktora yapmak	26,6	549,11	26,74	548,5
Toplam	100,00	512,01	100,00	499,3

Öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları, Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alınarak eğitim hedeflerine göre incelendiğinde, en yüksek ortalamanın, yüksek lisans ya da doktora yapmayı hedefleyen öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon(\bar{X} =549,11); Türkiye (\bar{X} =548,5)). En düşük ortalamanın ise liseyi bitirmek isteyen öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon(\bar{X} =436,33); Türkiye (\bar{X} =426,6)). Öğrencilerin eğitim hedeflerine göre, Trabzon'daki öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir. Genel olarak eğitim hedefi arttıkça öğrencilerin Matematik başarı puanlarının artış gösterdiği söylenebilir.

3.2.1.4.Evdeki Kitap Sayısı

Öğrencilerin evlerinde bulunan kitap sayısı ile Matematik testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.7'de yer almaktadır.

Tablo 3.2.7. Öğrencilerin evlerindeki kitap sayıları ile Matematik testi puan ortalamaları

Kitap Sayısı	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Hiç ya da çok az (0-5 kitap)	10,5	448,67	12,16	454,5
6-15 kitap	29,1	496,07	31,15	473,4
16-50 kitap	28,7	516,48	28,35	509,2
51-80 kitap	14,0	514,03	12,97	522,3
81 ve üzeri kitap	17,8	551,53	15,36	548,5
Toplam	100,00	512,01	100,00	449,2

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrencilerin evlerinde bulunan kitap sayısı arttıkça Matematik testi puan ortalamalarının arttığı görülmektedir. Öğrencilerin evlerindeki kitap sayılarına göre, Trabzon'daki öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir.

3.2.1.5.Destekleme Ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu

Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumları ile Matematik testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.8'de yer almaktadır.

Tablo 3.2.8. Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumları ile Matematik testi puan ortalamaları

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım Durumu	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Katılmadım	25,2	498,06	34,90	491,33
Yalnızca 1. dönem katıldım	11	480,93	12,49	483,63
Yalnızca 2. dönem katıldım	5	489,23	7,71	488,02
Her iki dönem de katıldım	58,8	519,83	44,91	511,47
Toplam	100,00	512,01	100,00	499,30

Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alındığında, öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumlarına göre incelendiğinde, en yüksek ortalamanın, her iki dönem de kurslara katılan öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon(\bar{X} =519,83); Türkiye (\bar{X} =511,47)). Genel olarak düzenli olarak devam edilen destekleme ve yetiştirme kurslarının Matematik testi puan ortalamasının yükselmesine olumlu katkı sunduğu söylenebilir.

3.2.1.6.Okula Yönelik Tutum

Öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Matematik testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.2.9'da yer almaktadır.

Tablo 3.2.9. Öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Matematik testi puanları arasındaki korelasyon

Matematik başarı puanları	Okula Yönelik Tutum	
	Trabzon	Türkiye
		-0,003
		0,033

Türkiye verilerine göre öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Matematik testi puanları arasında çok düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre ise öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Matematik testi puanları arasında negatif yönde ve yok denecek kadar az düzeyde ilişki bulunmaktadır.

3.2.1.7.Aile İlgisi ve Aile Baskısı

Ailelerin öğrencilere gösterdiği ilgi ve uyguladığı baskı ile Matematik testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.2.10'da yer almaktadır.

Tablo 3.2.10. Ailelerin ilgisi ve baskısı ile Matematik testi puanları arasındaki korelasyon

Matematik başarı puanları		Aile İlgisi		Aile baskısı	
		Trabzon	Türkiye	Trabzon	Türkiye
	Trabzon	0,002	-0,126		
	Türkiye	0,107	-0,099		

Trabzon ve Türkiye verilerine göre ailelerin öğrencilere ilgisi ile Matematik testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum aile ilgisi arttıkça öğrencilerin Matematik puanlarının az da olsa yükselme eğilimi gösterdiği şeklinde yorumlanabilir. Trabzon ve Türkiye verilerine göre aile baskısı ile Matematik testi puanları arasında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum, aile baskısı arttıkça öğrencilerin Matematik puanları Türkiye verilerine göre Trabzon'da daha belirgin bir düşme eğilimi gösterdiği belirtilebilir.

3.2.1.8. Akran Zorbalığına Maruz Kalma Durumu

Öğrencilerin akran zorbalığına maruz kalma durumları ile Matematik testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.2.11’de yer almaktadır.

Tablo 3.2.11. Öğrencilerin akran zorbalığına maruz kalma durumları ile Matematik testi puanları arasındaki korelasyon

Matematik başarı puanları	Akran Zorbalığı	
	Trabzon	Türkiye
		-0,117
		0,089

Türkiye verilerine göre öğrencilerin Matematik testi puanları ile akran zorbalığına maruz kalmaları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre ise öğrencilerin Matematik testi puanları ile akran zorbalığına maruz kalmaları arasında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğrencilerin öğrenciler üzerindeki akran zorbalığı arttıkça Matematik testi puanlarının azaldığı şeklinde yorumlanabilir.

3.2.1.9. Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödev için Harcadıkları Süre

Öğrenci görüşlerine göre Matematik öğretmenlerinin ödev verme sıklığı, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.12’de yer almaktadır.

Tablo 3.2.12. Öğrenci görüşlerine göre Matematik öğretmenlerinin ödev verme sıklığına ilişkin betimsel istatistikler

Ödev Verme Sıklığı	Trabzon		Türkiye	
	N	Yüzde (%)	N	Yüzde (%)
Hiç	57	18,4	4697	13,5
Haftada 1 ya da 2 kez	144	46,6	18067	52,0
Haftada 3 ya da daha fazla	108	35	8497	24,4
Belirtmemiş	-	-	3511	10,1
Toplam	309	100,00	34772	100,00

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrenciler en yüksek oranla Matematik öğretmenlerinin haftada bir ya da iki kez ödev verdiklerini söylemişlerdir (Trabzon(%47,7); Türkiye (%52)). Hiç ödev vermeyenlerin oranının Trabzon İli için, Türkiye verilerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir(Trabzon %19,8; Türkiye %13,5).

Öğrencilerin ödev için harcadıkları süre ile Matematik testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.13’te yer almaktadır.

Tablo 3.2.13. Öğrencilerin ödev için harcadıkları süre ile Matematik testi puan ortalamaları

Ödev Ayrılan Süre	Trabzon			Türkiye		
	N	Yüzde (%)	Ort	N	Yüzde (%)	Ort
15 dakika ya da daha az	45	14,2	504,79	5741	16,5	486,89
16-30 dakika	117	36,8	510,78	9903	28,5	498,15
31-60 dakika	107	33,6	526,05	10293	29,6	506,19
61-90 dakika	31	9,7	484,99	3228	9,3	503,45
90 dakikadan fazla	18	5,7	503,10	2027	5,8	495,56
Belirtmemiş	-	-	-	3580	10,3	500,55
Toplam	318	100,00	512,01	34772	100,00	499,29

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrencilerin çoğunluğunun ödevleri için en fazla 1 saat ayırdığı (Trabzon %85, Türkiye %75) ve öğrenciler en yüksek ortalamanın olduğu oranların da matematik ödevlerine 31-60 dakika harcadıklarını (Trabzon %33,6, Türkiye %30) şeklinde belirlenmiştir. En yüksek puan ortalamasının matematik ödevini yapmak için “31-60 dakika” harcayan öğrencilere ait olduğu (Trabzon \bar{X} =526,05; Türkiye \bar{X} =506,19), en düşük ortalamanın ise matematik ödevini yapmak için “15 dakika ya da daha az” süre harcayan (Trabzon \bar{X} =504,79; Türkiye \bar{X} =486,89) öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ödev yapmak için çok fazla süre harcamalarının matematik testi puanlarında tutarlı bir biçimde anlamlı bir değişime yol açmadığı ifade edilebilir.

3.2.1.10. Matematik Dersine Verilen Değer, Dersten Hoşlanma ve Derse İlişkin Öz- Yeterlik

Öğrencilerin Matematik dersine verdikleri değer, Matematik dersinden hoşlanma durumları ve Matematik dersine ilişkin öz-yeterlikleri ile Matematik testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.2.14’te yer almaktadır.

Tablo 3.2.14. Öğrencilerin Matematik dersine verdikleri değer, Matematik dersinden hoşlanma durumları ve Matematik dersine ilişkin öz-yeterlikleri ile Matematik testi puanları arasındaki korelasyon

		Matematik dersine verilen değer	Matematik dersinden hoşlanma	Matematik dersine ilişkin öz yeterlik
Matematik başarı puanı	Trabzon	0,07	0,184	0,308
	Türkiye	0,09	0,14	0,26

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrencilerin Matematik testi puanları ile Matematik dersine verdikleri değer ve Matematik dersinden hoşlanma durumları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Yine aynı verilere göre, Matematik testi puanları ile Matematik dersine ilişkin öz-yeterlikleri arasında Trabzon ili için orta düzeyde ve pozitif yönde, Türkiye geneli için düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Trabzon ve Türkiye verilerinin birbirine oldukça benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bu durum öğrencilerin Matematik dersine verdikleri değer, Matematik dersinden hoşlanma durumları ve Matematik dersine ilişkin öz-yeterlikleri arttıkça Matematik testi başarı puanları artabilir şeklinde yorumlanabilir. Buna ek olarak, öğrencilerin matematik dersine ilişkin öz yeterlik algılarının; matematik başarılarını etkileme bakımından matematik dersine verdikleri değerden ve matematik dersinden hoşlanma durumlarından önce geldiği hem Trabzon hem de Türkiye verilerine göre ileri sürülebilir.

3.2.2. Matematik Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri

Öğretmen anketinde yer alan değişkenlerin öğrencilerin matematik testindeki başarıları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla ilgili değişkenler üzerinde analiz çalışmaları yürütülmüş ve aşağıda raporlaştırılmıştır. Yapılan analizlerde, öğretmenler ile dersine girdikleri öğrenciler eşleştirilmiş ve öğretmenin dersine girdiği öğrencilerin puanlarının ortalaması alınarak ilgili öğretmene ait ortalama bir puan oluşturulmuştur.

3.2.2.1. Öğretmenin Eğitim Düzeyi

Matematik öğretmenlerinin eğitim düzeyi ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.15’te yer almaktadır.

Tablo 3.2.15. Öğretmenlerin eğitim düzeyi ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları

Öğretmenin Eğitim Düzeyi	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Ön Lisans	-	-	3,35	495,18
Lisans	94,11	507,78	93,15	499,30
Yüksek Lisans	5,8	-	3,50	499,71
Toplam	100	507,78	100,00	499,18

Trabzon verilerine göre katılımcı matematik öğretmenlerinin büyük çoğunluğu lisans mezunu olup sadece bu eğitim düzeyinde puan ilişkisi çalışılmıştır.

Trabzon ve Türkiye verilerine göre lisans düzeyinde eğitimi olan matematik öğretmenlerinin öğrencilerine ait Matematik testi puan ortalaması birbirine yakın değerlerdedir (Trabzon $\bar{X}=507,78$; Türkiye $\bar{X}=499,30$).

3.2.2.2. Öğretmenlerin Genel Çalışma Süreleri ve Mevcut Okulda Çalışma Süresi

Matematik öğretmenlerinin genel çalışma süreleri (kıdemeleri) ve mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.2.16'de yer almaktadır.

Tablo 3.2.16. Matematik öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasındaki korelasyon

Matematik başarı puanları	Öğretmenlerin Genel Çalışma Süresi		Öğretmenlerin Mevcut Okulda Süresi	
	Trabzon	Türkiye	Trabzon	Türkiye
	0,35	0,30	0,192	0,20

Trabzon ve Türkiye verilerine göre Matematik öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğretmenlerin genel çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları artmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Trabzon ve Türkiye verilerine göre Matematik öğretmenlerinin mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Bu durum, Matematik öğretmenlerinin mevcut okullarında çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin Matematik testi başarı puanlarının az da olsa arttığı şeklinde açıklanabilir.

3.2.2.3. Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Matematik öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumlarına yönelik analizden elde edilen Trabzon sonuçları Tablo 3.2.17'de yer almaktadır.

Tablo 3.2.17. Matematik öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları

Mesleki Gelişim Etkinlikleri	Hiç	1-2	3-4	5+
	%	Gün	Gün	gün
Alanıyla ilgili konular	64,7	17,6	5,9	11,8
Eğitim/öğretim ile ilgili genel konular	47,1	17,6	17,6	17,6
Bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.)	47,1	5,9	-	47,1
Öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi	70,6	17,6	5,9	5,9
Ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular	64,7	23,5	5,9	5,9
Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi	82,4	11,8	5,9	-
İdarecilik/yöneticilikle ilgili konular	88,2	11,8	-	-
Kişisel gelişimle ilgili konular	64,7	23,5	11,8	-

Matematik öğretmenlerinin hiç katılmadıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında idarecilik/yöneticilikle (%88,2) ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi (%82,4) ile ilgili konular, 1-2 gün süreyle katıldıkları etkinliklerin başında ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular

(%23,5) ile kişisel gelişimle ilgili konular (%23,5), 3-4 gün süreyle katıldıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında eğitim/öğretim ile ilgili genel konular (%17,6) ve 5 gün ve daha fazla süreyle katıldıkları etkinliklerin başında ise bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (%47,1) gelmektedir.

3.2.2.4.Mesleki gelişim indisi

Matematik öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.2.18’de yer almaktadır.

Tablo 3.2.18. Matematik öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasındaki korelasyon

Matematik başarı puanları	Mesleki Gelişim indisi	
	Trabzon	0,172
Türkiye	0,10	

Trabzon ve Türkiye verilerine göre Matematik öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır.

3.2.2.5.Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri

Matematik öğretmenlerinin girmiş oldukları derslere ilişkin görüşlerine ait Trabzon sonuçları Tablo 3.2.19’da yer almaktadır.

Tablo 3.2.19. Matematik öğretmenlerinin girmiş oldukları derslere ilişkin görüşleri

	Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	%	%	%	%	%
Ders yüküm çok fazla	13,3	33,3	-	26,7	26,7
Ders öncesi hazırlık yaparım	-	33,3	-	-	66,7
Derse hazırlanmak için yeterli zamanım var	-	6,7	13,3	46,7	33,3
Öğrencilerle bire bir ilgilenmek için yeterli zamanım var	6,7	26,7	13,3	33,3	20,0
Ders programındaki değişikliklere ayak uydurabiliyorum.	6,7	-	-	40,0	53,3
Çok fazla ders dışı iş yüküm bulunmaktadır.	13,3	-	20,0	26,7	40,0

Tabloya göre Matematik öğretmenlerinden ders yükünün fazla olduğu düşünenlerle (%46,6), düşünmeyenlerin (53,4) oranı birbirine yakındır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders öncesi hazırlık yaptığını belirtmiştir (%66,7). Yine büyük çoğunluk, derse hazırlanmak için (%80,0)yeterli zamanının olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerle birebir ilgilenmek için zamanı yeterli zamanı olduğuna katılan öğretmen oranı(%53,3), katılmayan öğretmen oranından (%33,4) fazla çıkmıştır. Yine öğretmenlerin çoğu ders programındaki değişikliklere ayak uydurabildiğini (%93,3), ders dışı iş yükü bulunduğunu(%66,7) söylemiştir.

3.2.2.6.Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Ödevlerle İlgili Öğrencilere Geribildirimde Bulunma Durumları

Matematik öğretmenlerinin öğrencilere geri bildirimde bulunma durumlarına ait Trabzon ve Türkiye sonuçları Tablo 3.2.20’de yer almaktadır.

Tablo 3.2.20. Matematik öğretmenlerinin öğrencilere geri bildirimde bulunma durumları

	Her zaman ya da hemen hemen her zaman		Bazen		Hiç ya da neredeyse hiç	
	Trabzon (%)	Türkiye (%)	Trabzon (%)	Türkiye (%)	Trabzon (%)	Türkiye (%)
Ödevleri kontrol ederim ve öğrencilere geri bildirimde bulunurum	62,5	72	37,5	26	-	2
Öğrencilerin ödevlerini kendilerine kontrol ettiririm.	31,3	23	31,3	41	37,5	36
Ödevleri sınıfta tartışırım.	31,3	53	68,8	42	-	5
Ödevleri ders notlarına katkı sağlayacak şekilde kullanırım.	62,5	58	31,3	35	6,3	7
Öğrencilerin ödevlerini başka bir öğrenciye kontrol ettiririm.	25,0	22	25,0	37	50,0	41

Trabzon verilerine Matematik öğretmenlerinin hepsinin (%100) her zaman ya da bazen ödevleri kontrol ettiği ve öğrencilere geri bildirimde bulunduğu, ödevleri sınıfta öğrencilerle tartıştığı gözlenmektedir. Büyük çoğunluğunun ev ödevlerini her zaman ya da bazen öğrencilerin notlarına katkı sağlayacak şekilde kullandığı görülmektedir (%93,8). Ödevleri öğrencilerin kendilerine kontrol ettiren öğretmenler ile başka öğrencilere her zaman veya bazen kontrol ettiren öğretmenlerin aynı oranda (%50,0) olduğu tespit edilmiştir.

3.2.3. Matematik Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri

Öğrencilerin Matematik testinden elde edilen sonuçların, okul anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.2.3.1. Okul Türü

Okulların türü ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.21’de yer almaktadır.

Tablo 3.2.21. Okul türleri ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları

Okul Türü	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Genel Ort.	88,23	514,49	88,69	497,7
İmam Hatip Ort.	11,76	466,46	12,31	492,2
Toplam	100	508,84	100	496,2

Tabloya göre ABİDE uygulaması örneklemini, Türkiye bazında %88,69’unu, Trabzon bazında %88,23’ünü genel ortaokullar ve Türkiye bazında %12,31’ini, Trabzon bazında %11,76’sını imam hatip ortaokulları oluşturmaktadır. Trabzon’da bulunan genel ortaokulların Matematik testi puan ortalamalarının Türkiye genelinden daha yüksek olduğu, imam hatip ortaokullarının Matematik testi puan ortalamalarının ise Türkiye geneli Matematik testi puan ortalamasından oldukça düşük olduğu ifade edilebilir.

3.2.3.2.Sekizinci Sınıf ortalama Sınıf mevcudu

Sekizinci sınıf ortalama sınıf mevcudu ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.22’de yer almaktadır.

Tablo 3.2.22. Sekizinci sınıf ortalama sınıf mevcudu ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları

Sınıf Mevcudu Ortalaması	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
25’ten az	29,4	516,82	28	496,3
25-30 arası	58,8	496,34	49	497,1
31-40 arası	11,7	551,41	18	493,6
41 ve daha fazlası	-	-	6	491,2
Toplam	100	508,84	100	495,9

Türkiye geneli Matematik testi puan ortalamaları dikkate alındığında sınıf mevcutlarına göre Matematik testi puan ortalamalarının 25’ten az olan ve 31-40 arası sınıf mevcudunda olan okulların Türkiye ortalamasından yüksek olduğu, 25-30 arası sınıf mevcudunda Trabzon ve Türkiye puan ortalamalarının yakın olduğu görülmektedir. Trabzon verilerine göre ise en yüksek Matematik testi puan ortalamasının sınıf mevcudu ortalaması 31-40 arasında olan okullara ait olduğu görülmektedir ($\bar{X}=551,41$). En düşük ortalamanın ise sınıf mevcudu ortalaması 25-30 arası olan okullara ait olduğu ($\bar{X}=496,34$) ve sınıf mevcudu 41 ve daha fazlası olan okul olmadığı görülmektedir.

3.2.3.3.Okulda Kütüphane Olup Olmama Durumu

Okullarda kütüphane bulunma durumu ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.23’te yer almaktadır.

Tablo 3.2.23. Okullarda kütüphane bulunma durumu ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları

Okulda Kütüphane Var mı?	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Evet	40	496,68	29	496,5
Hayır	60	505,17	71	495,5
Toplam	100	508,84	100	495,8

Okullarda kütüphane bulunması Türkiye genelinde Matematik testi puan ortalamaları arasında fark yaratmazken, Trabzon verilerine göre okullarında kütüphane bulunmayan öğrencilerin Matematik testi puan ortalamalarının okullarında kütüphane bulunanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.2.3.4.Okulun Bulunduğu Yer

Okulların bulunduğu yer ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.2.24’te yer almaktadır.

Tablo 3.2.24. Okulların bulunduğu yer ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları

Okulların Konumu	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Şehir merkezi	73,33	507,29	55,5	495,4
Merkez ilçe	-	-	6,6	501,0
Şehrin dışında mahalle	-	-	12,0	499,7
Kasaba-köy	26,66	527,76	25,9	494,2
Toplam	100	508,84	100	496,0

Okulların bulunduğu konum Türkiye genelinde Matematik testi puan ortalamaları arasında fark yaratmazken, Trabzon verilerine göre Matematik testi puan ortalaması en yüksek okulların köy okulları olduğu görülmektedir ($\bar{X}=527,76$).

3.2.3.5.Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sayısı ve Okul Büyüklüğü

Sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okullardaki toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.2.25'te yer almaktadır.

Tablo 3.2.25. Sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okullardaki toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasındaki korelasyon

		8.sınıftaki toplam öğrenci sayısı	Okuldaki toplam öğrenci sayısı
Matematik başarı puanları	Trabzon	0,236	0,282
	Türkiye	0,15	0,14

Trabzon ve Türkiye verilerine göre okullardaki sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okulların toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Başka bir deyişle sekizinci sınıf öğrenci sayıları ile okuldaki tüm öğrencilerin sayısı arttıkça öğrencilerin Matematik testi puan ortalamaları düşük oranda da olsa artmaktadır.

3.2.3.6.Öğrenci Kaynaklı ve Öğrenci Kaynaklı Olmayan Sorunlar

Öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.2.26'da yer almaktadır.

Tablo 3.2.26. Öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasındaki korelasyon

		Öğrenci kaynaklı sorunlar	Öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar
Matematik başarı puanları	Trabzon	-0,358	-0,297
	Türkiye	-0,27	-0,39

Türkiye ve Trabzon verilerine göre öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Matematik testi puanları arasında; Trabzon İli için orta düzeyde ve negatif yönde, Türkiye geneli için düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum, öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrencilerin öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar azaldıkça Matematik testi puan ortalamaları artmakta olduğu şeklinde yorumlanabilir. Tablodan elde edilen bir diğer sonuç Trabzon'daki öğrencilerin, Türkiye geneli verilerinin aksine, öğrencilere göre Matematik testi puan ortalamalarının kendilerinden kaynaklı ve kendilerinden kaynaklı olmayan sorunlardan daha fazla etkilendiği görülmektedir.

3.3.Fen Bilimleri Dersine İlişkin Bulgular

Fen Bilimleri dersi için yeterlik düzeyleri ve bu düzeylere karşılık gelen puanlar Tablo 3.3.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.3.1. Fen Bilimleri dersi yeterlik düzeyleri ve düzeylere karşılık gelen puanlar

Yeterlilik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	326,72’den düşük
Temel	326,72dahil olmak üzere 437,80’e kadar
Orta	437,80 dahil olmak üzere 518,20’ye kadar
Ortaüstü	518,20 dahil olmak üzere 571,50’ye kadar
İleri	571,50 ve üzeri

Öğrencilerin Fen Bilimleri testi için temel düzeyde yer alabilmeleri için en az 326,72 puan almaları, ileri düzeyde yer alabilmeleri için en az 571,50 puan almaları gerektiği görülmektedir.

Fen Bilimleri testine ait yeterlik düzeyleri ve tanımları Tablo 3.3.2’de yer almaktadır.

Tablo 3.3.2. Fen Bilimleri testine ait yeterlik düzeyleri ve tanımları

1. DÜZEY (TEMELALTI)

Öğrenciler, fenle ilgili bazı temel kavramların isimlerini bilir (Basit makineler, ölçüm aracı).
Kendi vücudu ile ilgili bazı olgular hakkında bilgi sahibidir (Model organ isimleri).
Bazı basit fiziksel olaylar hakkında bilgi sahibidir (Buzun erimesi, suyun kaynaması, gölün donması).
Basit doğa olaylarının isimlerini bilir (Kar, sel, deprem, yağmur).
Verilen basit grafik ve metinlerde yer alan bilgilerden (kavram, sayısal değer vb.) en az birini seçer.

2. DÜZEY (TEMEL)

Öğrenciler, fenle ilgili bazı temel kavramların tanımını yapabilir.
Temel fen kavramları ile ilgili bazı şema/model ve şekilleri birbirinden ayırt edebilir.
Basit verilerle sunulan bilgileri karşılaştırabilir.
Bazı basit fiziksel olayların neden ve sonuçlarından en az birini belirleyebilir.
İnsan vücudu ile ilgili çoğu organ adlarını bilir.
Çoğu basit fiziksel olayların isimlerini bilir.
Temel güvenlik uyarı levhalarını tanıyabilir.
Verilen bir durumdan yola çıkarak günlük yaşamdan örnek verebilir.

3. DÜZEY (ORTA)

Öğrenciler, fenle ilgili bazı temel kavramların tanımını ifade edebilir, bazılarının işleyişini veya görevlerini bilir (Sel, heyelan, elektriklenme ile ilgili temel şeyleri bilir).
İnsan vücudu ile ilgili çoğu organın işleyişini açıklayabilir. (Vücuttaki sistemlerde bulunan temel organların görevlerini bilir.)
Çoğu basit fiziksel olayların işleyişini açıklayabilir.
Doğa olaylarının çoğunun adını bazılarının da işleyişini bilir.
Doğa olaylarının işleyişindeki değişimleri yorumlayabilir.
Birbirine yakın bilgiler arasında karşılaştırma yapabilir.
Basit verilerle oluşturulmuş tablo ve grafikleri yorumlayabilir.

4. DÜZEY (ORTAÜSTÜ)

Öğrenciler, fenle ilgili anahtar kavramların tamamını tanımlar ve çoğunun işleyişi hakkında bilgi sahibidir (Örneğin, dolaşım nasıl gerçekleştiğini açıklar).

Bazı fen kavramlarını gündelik hayatta kullanabilir ve verilen araç gereçle deney yapabilir.

Günlük yaşamdaki bazı olgu ve doğa olaylarından elde ettiği kanıtları karşılaştırabilir (Sera etkisi-Karbon salınımı).

Fen kavramları arasında ilişki kurabilir (Canlıların çevre ile ilişkisi).

Günlük yaşamda karşılaştığı problemlerin farkına varır, problemle ilgili veri toplar ve problemi çözebilecek uygun öneriler sunabilir.

Karmaşık bilgiler arasından çıkarımda bulunabilir.

Basit verilerle tablo oluşturabilir ve bu tablonun grafiklerini çizebilir.

Verilen verileri analiz eder ve günlük hayattaki bir duruma uygulayabilir.

5. DÜZEY (İLERİ DÜZEY)

Bağımlı ve bağımsız değişkenleri belirleyerek fenle ilgili olgu ve olayları açıklayabilecek kontrollü deneyler tasarlayabilir.

Günlük yaşamda karşılaştığı problemlerin çözümü için deney tasarlayabilir.

Konuyla ilgili hipotezleri karşılaştırarak hipotezi test etmek için en uygun yöntemi belirler, sonuçları değerlendirerek yorumlayabilir.

Fen kavramları arasında farklı ilişkiler kurarak yeni çıkarımlarda bulunabilir.

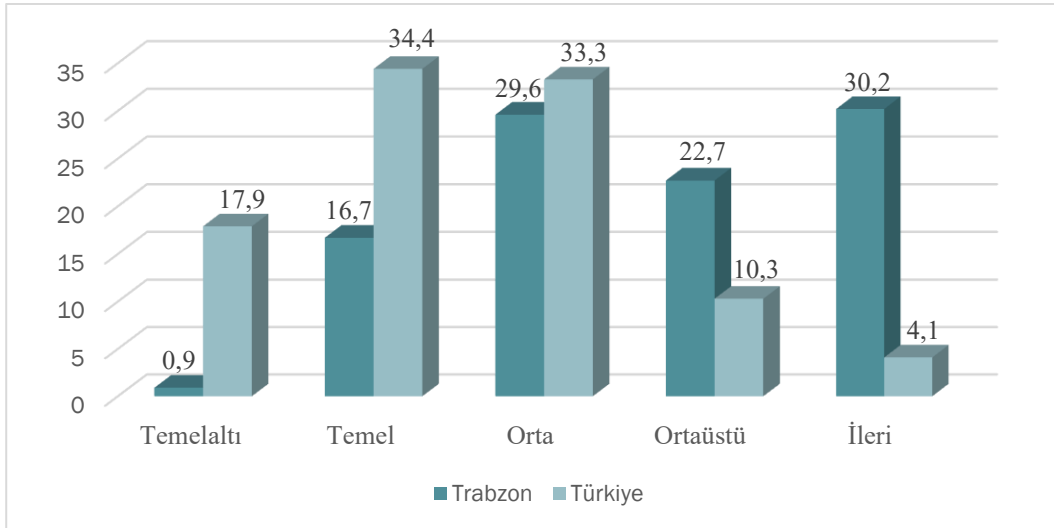
Fen ile ilgili bilgi ve becerilerini kullanarak karşılaştığı sorunlara çözüm üretebilir.

Karmaşık ve ayırt ediciliği zor verileri karşılaştırır ve değerlendirerek yorumlar.

Karmaşık grafikleri çizebilir ve çizilmiş grafikleri yorumlayıp değerlendirebilir.

Fen Bilimleri testi yeterlik düzeylerine öğrencilerin dağılımı Şekil 3.3.1’de yer almaktadır.

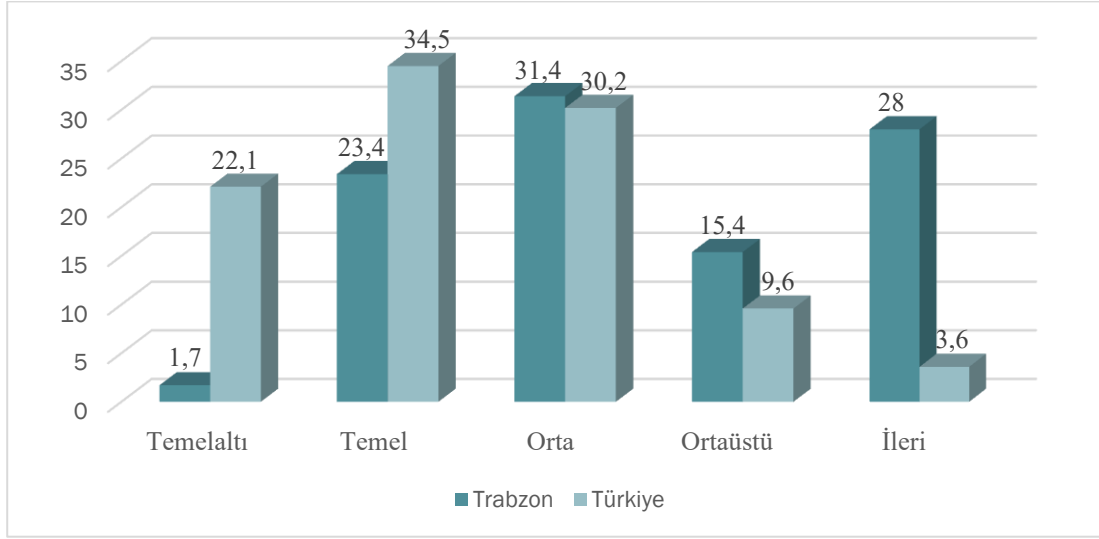
Şekil 3.3.1. Öğrencilerin Fen Bilimleri testi düzeylerine göre dağılımları

Öğrencilerin Fen Bilimleri testi yeterlik düzeyleri Trabzon bazında incelendiğinde, %17,6’sının temel ve temelaltı düzeyde olduğu görülmektedir (N=61). %29,6’sının orta (N=103), %22,7’sinin ortaüstü (N=79) ve %30,2’sinin ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=105). Trabzon verileri ile Türkiye verileri karşılaştırıldığında ise Trabzon’un ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan öğrenci yüzdesinin Türkiye geneli ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan öğrenci yüzdesinden oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Temelaltı düzeyde bulunan öğrenci sayısı ise oldukça azdır.

Erkek öğrencilerin Fen Bilimleri testi yeterlik düzeyleri dağılımları Şekil 3.3.2’de yer almaktadır.

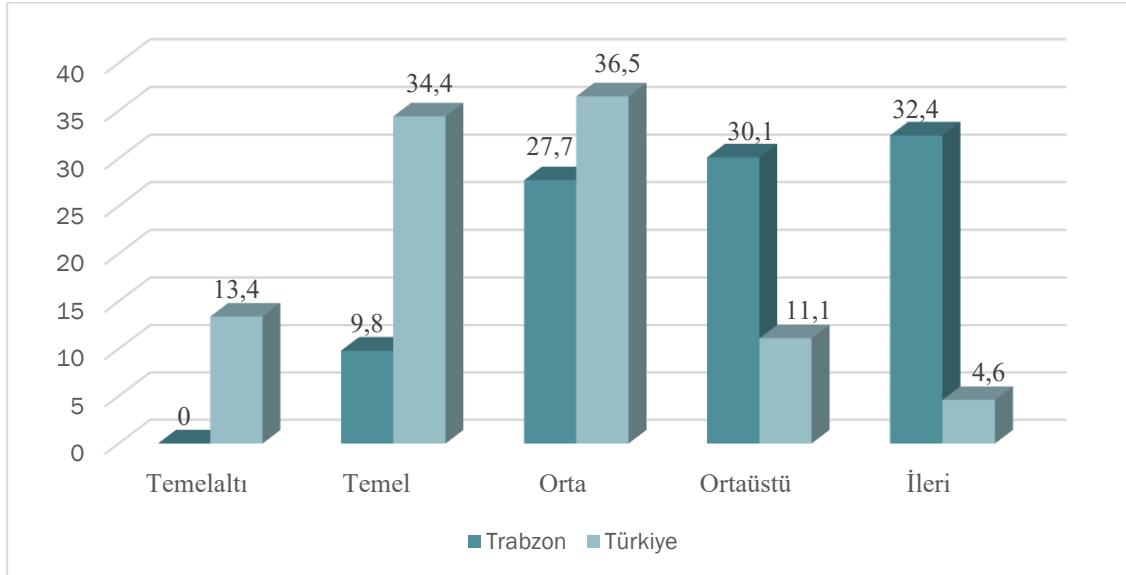
Şekil 3.3.2. Erkek öğrencilerin Fen Bilimleri testi yeterlik düzeyleri

Erkek öğrencilerin Fen Bilimleri testi yeterlik düzeyleri Trabzon bazında incelendiğinde, %25,1’sinin temel ve temelaltı düzeyde olduğu görülmektedir (N= 44). %31,4’ünün orta (N=55), %15,4’ünün ortaüstü (N=27) ve %28’inin ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=49). Orta, ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan erkek öğrencilerin yüzdeleri, Trabzon ile Türkiye bazında karşılaştırıldığında, Trabzon yüzdelerinin Türkiye yüzdelerinden yüksek olduğu görülmektedir.

Kız öğrencilerin Fen Bilimleri testi yeterlik düzeyleri dağılımları Şekil 3.3.3’te yer almaktadır.

Şekil 3.3.3. Kız öğrencilerin Fen Bilimleri testi yeterlik düzeyleri

Kız öğrencilerin Fen Bilimleri testi yeterlik düzeyleri Trabzon bazında incelendiğinde, %9,8’inin temel düzeyde olduğu görülmektedir (N=17). %27,7’sinin orta (N=48), %30,1’inin ortaüstü (N=52) ve %32,4’inin ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=56). Ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine

dağılan kız öğrencilerin yüzdeleri, Trabzon ile Türkiye bazında karşılaştırıldığında, Trabzon yüzdelerinin Türkiye yüzdelerinden yüksek olduğu görülmektedir.

3.3.1.Fen Bilimleri Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri

Öğrencilerin Fen Bilimleri testinden elde edilen sonuçların, öğrenci anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.3.1.1.Anne Eğitim Düzeyi

Anne eğitim düzeyinin dağılımları ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri yer almaktadır.

Tablo 3.3.3. Anne eğitim düzeyi ve karşılaştırmalı Fen Bilimleri testi puan ortalamaları

Anne Eğitim Düzeyi	Trabzon			Türkiye		
	N	Yüzde (%)	Ort	N	Yüzde (%)	Ort
Okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk	7	2,3	499,37	3493	11,81	456,8
İlkokul mezunu	138	39,7	513,94	13205	44,65	492,3
Ortaokul mezunu	76	21,8	497,67	6025	20,37	495,1
Lise mezunu	53	15,2	523,95	4723	15,97	532,5
Ön lisans mezunu	6	1,7	592,45	381	1,29	564,2
Lisans mezunu	28	8	618,12	1477	4,99	581,8
Yüksek lisans mezunu	2	0,6	-	216	0,73	561,5
Doktora mezunu	-	-	-	56	0,19	593,8
Toplam		100,00	522,09	29,576	100,00	492,3

Öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları, Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alınarak anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde; en yüksek ortalamanın Trabzon İli için anneleri lisans mezunu olan öğrencilere ait olduğu (Trabzon (\bar{X} =618,12); Türkiye (\bar{X} =581,8)), Türkiye geneli için anneleri doktora mezunu olan öğrencilere ait olduğu (Türkiye (\bar{X} =593,8)) görülmektedir. Anne eğitim düzeyine göre, Trabzon'daki öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir. Genel olarak annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin Fen Bilimleri başarı puanlarının artış gösterdiği söylenebilir.

3.3.1.2.Sosyoekonomik Düzey

Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Fen Bilimleri testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.3.4'te yer almaktadır.

Tablo 3.3.4. Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Fen Bilimleri testi puanları arasındaki korelasyon

Fen bilimleri başarı puanları	Sosyoekonomik düzey	
	Trabzon	0,090
Türkiye	0,362	

Türkiye verilerine göre öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Fen Bilimleri testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bu durum, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe Fen Bilimleri puanlarının da yükseldiği şeklinde açıklanabilir. Trabzon verilerine göre ise öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Fen Bilimleri testi puanları

arasında çok düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe Fen Bilimleri puanlarının az da olsa yükseldiği söylenebilir.

3.3.1.3.Eğitim Hedefi

Öğrencilerin eğitim hedefleri ile Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.3.5'te yer almaktadır.

Tablo 3.3.5. Öğrencilerin eğitim hedefleri ile Fen Bilimleri testi puan ortalamaları

Eğitim Hedefi	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Liseyi bitirmek	7,2	437,05	11,27	416,5
Yüksekokul bitirmek	3,1	425,39	5,04	456,3
Üniversiteyi bitirmek	63,1	511,07	56,95	497,3
Yüksek lisans ya da doktora yapmak	26,6	556,74	26,74	550,6
Toplam	100,00	522,09	100,00	500,4

Öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları, Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alınarak eğitim hedeflerine göre incelendiğinde, en yüksek ortalamanın, yüksek lisans ya da doktora yapmayı hedefleyen öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon(\bar{X} =556,74); Türkiye (\bar{X} =550,6)). En düşük ortalamanın ise Trabzon verilerine göre yüksekokul bitirmek isteyen öğrencilere Trabzon(425,39), Türkiye verilerine göre ise liseyi bitirmek isteyen öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Türkiye; \bar{X} =416,5). Öğrencilerin eğitim hedeflerine göre, Trabzon'daki öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir. Genel olarak eğitim hedefi arttıkça öğrencilerin Fen Bilimleri başarı puanlarının artış gösterdiği söylenebilir.

3.3.1.4.Evdeki Kitap Sayısı

Öğrencilerin evlerinde bulunan kitap sayısı ile Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.3.6'da yer almaktadır.

Tablo 3.3.6. Öğrencilerin evlerindeki kitap sayıları ile Fen Bilimleri testi puan ortalamaları

Kitap Sayısı	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Hiç ya da çok az (0-5 kitap)	10,5	451,27	12,16	451,3
6-15 kitap	29,1	496,12	31,15	477,6
16-50 kitap	28,7	519,09	28,35	510,3
51-80 kitap	14,0	541,36	12,97	522,3
81 ve üzeri kitap	17,8	562,99	15,36	547,1
Toplam	100,00	522,09	100,00	500,2

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrencilerin evlerinde bulunan kitap sayısı arttıkça Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının arttığı görülmektedir. Öğrencilerin evlerindeki kitap sayılarına göre, Trabzon'daki öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir.

3.3.1.5.Destekleme Ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu

Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumları ile Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.3.7'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.7. Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumları ile Fen Bilimleri testi puan ortalamaları

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım Durumu	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Katılmadım	27,3	504,68	35,70	488,13
Yalnızca 1. dönem katıldım	10,3	486,52	11,95	482,02
Yalnızca 2. dönem katıldım	5,3	468,97	7,84	488,70
Her iki dönem de katıldım	57,0	530,14	44,52	516,56
Toplam	100,00	522,09	100,00	500,30

Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alındığında, öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumlarına göre incelendiğinde, en yüksek ortalamanın, her iki dönem de kurslara katılan öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon (\bar{X} =530,14); Türkiye (\bar{X} =516,56)). Genel olarak düzenli olarak devam edilen destekleme ve yetiştirme kurslarının Fen Bilimleri testi puan ortalamasının yükselmesine olumlu katkı sunduğu söylenebilir.

3.3.1.6.Okula Yönelik Tutum

Öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Fen Bilimleri testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.3.8’de yer almaktadır.

Tablo 3.3.8. Öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Fen Bilimleri testi puanları arasındaki korelasyon

Okula Yönelik Tutum		
Fen Bilimleri başarı puanları	Trabzon	0,020
	Türkiye	0,011

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Fen Bilimleri testi puanları arasında çok düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bu durum öğrencilerin okula yönelik tutumları olumlu yönde arttıkça Fen Bilimleri başarı puanlarının çok düşük miktarda da olsa artabileceği şeklinde yorumlanabilir.

3.3.1.7.Aile İlgisi ve Aile Baskısı

Ailelerin öğrencilere gösterdiği ilgi ve uyguladığı baskı ile Fen Bilimleri testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.3.9’da yer almaktadır.

Tablo 3.3.9. Ailelerin ilgisi ve baskısı ile Fen Bilimleri testi puanları arasındaki korelasyon

Aile İlgisi				Aile baskısı	
Fen Bilimleri başarı puanları	Trabzon	0,037	-0,273		
	Türkiye	0,122	-0,128		

Trabzon ve Türkiye verilerine göre ailelerin öğrencilere ilgisi ile Fen Bilimleri testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum aile ilgisi arttıkça öğrencilerin Fen Bilimleri puanlarının az da olsa yükselme eğilimi gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Aile ilgisi, Trabzon'daki öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanlarını Türkiye genelindeki öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanlarına göre daha olumlu şekilde etkilemektedir.

Trabzon ve Türkiye verilerine göre aile baskısı ile Fen Bilimleri testi puanları arasında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum aile baskısı arttıkça öğrencilerin Fen Bilimleri puanları az da olsa düşme eğilimi göstermektedir şeklinde açıklanabilir.

3.3.1.8. Akran Zorbalığına Maruz Kalma Durumu

Öğrencilerin akran zorbalığına maruz kalma durumları ile Fen Bilimleri testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.3.10'da yer almaktadır.

Tablo 3.3.10. Öğrencilerin akran zorbalığına maruz kalma durumları ile Fen Bilimleri testi puanları arasındaki korelasyon

Fen Bilimleri başarı puanları	Akran Zorbalığı	
	Trabzon	Türkiye
		-0,175
		0,116

Türkiye verilerine göre öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları ile akran zorbalığına maruz kalmaları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre ise öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları ile akran zorbalığına maruz kalmaları arasında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğrencilerin öğrenciler üzerindeki akran zorbalığı arttıkça Fen Bilimleri testi puanları az da olsa azabilir şeklinde yorumlanabilir.

3.3.1.9. Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödev için Harcadıkları Süre

Öğrenci görüşlerine göre Fen Bilimleri öğretmenlerinin ödev verme sıklığı, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.3.11'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.11. Öğrenci görüşlerine göre Fen Bilimleri öğretmenlerinin ödev verme sıklığı

Ödev Verme Sıklığı	Trabzon	Türkiye
	Yüzde (%)	Yüzde (%)
Hiç	13,4	13,35
Haftada 1 ya da 2 kez	54,7	61,58
Haftada 3 ya da daha fazla	31,9	25,07
Toplam	100,00	100,00

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrenciler en yüksek oranla Fen Bilimleri öğretmenlerinin haftada bir ya da iki kez ödev verdiklerini söylemişlerdir (Trabzon(%54,7); Türkiye (%61,58)). Trabzon verileri ile Türkiye verilerinin birbirine paralel olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ödev için harcadıkları süre ile Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.3.12'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.12. Öğrencilerin ödev için harcadıkları süre ile Fen Bilimleri testi puan ortalamaları

Ödev Ayrılan Süre	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
15 dakika ya da daha az	19,9	520,70	22,43	489,90
16-30 dakika	42,1	512,71	35,66	504,80
31-60 dakika	27,1	507,72	29,06	503,18
61-90 dakika	8,9	521,06	8,13	498,08
90 dakikadan fazla	2,1	573,27	4,72	493,02

Toplam	100,00	522,09	100,00	500,19
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Türkiye verilerine göre Fen Bilimleri dersi ödevlerine 16-30 dakika zaman ayıran öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının en yüksek olduğu görülmektedir (Türkiye $\bar{X}=504,8$); aynı durum Trabzon verilerine göre 90 dakikadan fazla en yüksek olduğu görülmektedir (Trabzon $\bar{X}=573,27$).

3.3.1.10.Fen Bilimleri Dersine Verilen Değer, Dersten Hoşlanma ve Derse İlişkin Öz-Yeterlik

Öğrencilerin Fen Bilimleri dersine verdikleri değer, Fen Bilimleri dersinden hoşlanma durumları ve Fen Bilimleri dersine ilişkin öz-yeterlikleri ile Fen Bilimleri testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.3.13'te yer almaktadır.

Tablo 3.3.13. Öğrencilerin Fen Bilimleri dersine verdikleri değer, Fen Bilimleri dersinden hoşlanma durumları ve Fen Bilimleri dersine ilişkin öz-yeterlikleri ile Fen Bilimleri testi puanları arasındaki korelasyon

		Fen Bilimleri dersine verilen değer	Fen Bilimleri dersinden hoşlanma	Fen Bilimleri dersine ilişkin öz yeterlik
Fen Bilimleri başarı puanı	Trabzon	0,139	0,146	0,112
	Türkiye	0,09	0,14	0,21

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları ile Fen Bilimleri dersine verdikleri değer, Fen Bilimleri dersinden hoşlanma durumları ve Fen Bilimleri dersine ilişkin öz-yeterlikleri arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Bu durum, öğrencilerin Fen Bilimleri dersine verdikleri değer, Fen Bilimleri dersinden hoşlanma durumları ve Fen Bilimleri dersine ilişkin öz-yeterlikleri arttıkça Fen Bilimleri testi başarı puanları az da olsa artabilir şeklinde yorumlanabilir.

3.3.2.Fen Bilimleri Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri

Öğrencilerin Fen Bilimleri testinden elde edilen sonuçların, öğretmen anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.3.2.1.Öğretmenin Eğitim Düzeyi

Fen Bilimleri öğretmenlerinin eğitim düzeyi ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.3.14'te yer almaktadır.

Tablo 3.3.14. Öğretmenlerin eğitim düzeyi ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları

Öğretmenin Eğitim Düzeyi	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Ön Lisans	-	-	3	504,67
Lisans	100	511,09	93,4	500,07
Yüksek Lisans	-	-	3,6	499,42
Toplam	100	511,09	100	500,19

Trabzon verilerine göre Fen Bilimleri öğretmenleri sadece lisans mezunu öğretmenlerden oluşmaktadır. Türkiye verilerine göre ise ön lisans mezunu Fen Bilimleri öğretmenlerinin öğrencilerine ait Fen Bilimleri testi puan ortalaması en yüksektir ($\bar{X}=504,67$).

3.3.2.2.Öğretmenlerin Genel Çalışma Süreleri ve Mevcut Okulda Çalışma Süresi

Fen Bilimleri öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.3.15’te yer almaktadır.

Tablo 3.3.15. Fen Bilimleri öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasındaki korelasyon

Fen Bilimleri başarı puanları	Öğretmenlerin Genel Çalışma Süresi		Öğretmenlerin Mevcut Okulda Süresi
	Trabzon	0,582	0,378
	Türkiye	0,25	0,18

Türkiye verilerine göre Fen Bilimleri öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre Fen Bilimleri öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında orta üstü düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğretmenlerin genel çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları oldukça artmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Türkiye verilerine göre Fen Bilimleri öğretmenlerinin mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında çok düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre Fen Bilimleri öğretmenlerinin mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Bu durum, Fen Bilimleri öğretmenlerinin mevcut okullarında çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin Fen Bilimleri testi başarı puanlarının arttığı şeklinde açıklanabilir.

3.3.2.3.Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Fen Bilimleri öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumlarına yönelik analizden elde edilen Trabzon sonuçları Tablo 3.3.16’da yer almaktadır.

Tablo 3.3.16. Fen Bilimleri öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları

Mesleki Gelişim Etkinlikleri	Hiç	1-2	3-4	5+
	%	Gün	Gün	gün
Alanıyla ilgili konular	73,3	20	6,7	-
Eğitim/öğretim ile ilgili genel konular	60	20	20	-
Bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.)	57,1	21,4	21,4	-
Öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi	80	13,3	6,7	-
Ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular	80	13,3	6,7	-
Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi	93,3	-	6,7	-
İdarecilik/yöneticilikle ilgili konular	100	-	-	-
Kişisel gelişimle ilgili konular	80	13,3	6,7	-

Fen Bilimleri öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun mesleki gelişim etkinliklerine katılmadıkları, alanıyla ilgili konular, öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi, bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.) konulu 1-2 günlük etkinliklere yaklaşık %20 civarında bir katılım olduğu görülmektedir. Öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi, ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular ve kişisel gelişimle ilgili konuları ile etkinlere 1-2 günlük katılım oranları(%13,3) ve 3-4 günlük katılım oranlarının kendi içinde aynı olduğu, idarecilik/yöneticilikle ilgili etkinliklere hiç katılım olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca, mesleki gelişim etkinliklerine 5 günden fazla katılım olmadığı da tespit edilmiştir.

3.3.2.4.Mesleki gelişim indisi

Fen Bilimleri öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.3.17’de yer almaktadır.

Tablo 3.3.17. Fen Bilimleri öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasındaki korelasyon

Fen Bilimleri başarı puanları	Mesleki Gelişim indisi	
	Trabzon	0,047
Türkiye	0,11	

Trabzon verilerine göre Fen Bilimleri öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında bir ilişki yoktur şeklinde yorumlanabilir. Türkiye verilerine göre ise Fen Bilimleri öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Türkiye verileri için bu durum, Fen Bilimleri öğretmenlerinin mesleki gelişim faaliyetlerine katılma sıklığı arttıkça öğrencilerin Fen Bilimleri testi başarı puanlarının az da olsa arttığı şeklinde açıklanabilir.

3.3.2.5.Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri

Fen Bilimleri öğretmenlerinin girmiş oldukları derslere ilişkin görüşlerine ait Trabzon sonuçları Tablo 3.3.18’de yer almaktadır.

Tablo 3.3.18. Fen Bilimleri öğretmenlerinin girmiş oldukları derslere ilişkin görüşleri

	Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	%	%	%	%	%
Ders yüküm çok fazla	28,6	21,4	7,1	14,3	28,6
Ders öncesi hazırlık yaparım	-	7,1	-	35,7	57,1
Derse hazırlanmak için yeterli zamanım var	-	6,7	6,7	26,7	60
Öğrencilerle bire bir ilgilenmek için yeterli zamanım var	7,1	14,3	14,3	28,6	35,7
Ders programındaki değişikliklere ayak uydurabiliyorum.	-	-	7,1	21,4	71,4
Çok fazla ders dışı iş yüküm bulunmaktadır.	21,4	35,7	14,3	21,4	7,1

Tabloya göre Fen Bilimleri öğretmenlerinin %50'si ders yükünün fazla olmadığını, %43'ü ise ders yükünün fazla olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ders öncesi hazırlık yaptığını(%92,8), derse hazırlanmak için (%86,7) ve öğrencilerle birebir ilgilenmek için yeterli zamanı olduğunu (%64,3), ayrıca ders programındaki değişikliklere ayak uydurabildiğini (%92,8) belirtmişlerdir. Yine öğretmenlerin %57,1'in ders dışı iş yükünün bulunmadığını, %28,5'inin ders dışı iş yükünün bulunduğunu ifade ettiği görülmüştür.

3.3.2.6.Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Ödevlerle İlgili Öğrencilere Geribildirimde Bulunma Durumları

Fen Bilimleri öğretmenlerinin öğrencilere geri bildirimde bulunma durumlarına ait Trabzon ve Türkiye sonuçları Tablo 3.3.19'da yer almaktadır.

Tablo 3.3.19. Fen Bilimleri öğretmenlerinin öğrencilere geri bildirimde bulunma durumları

	Her zaman ya da hemen hemen her zaman		Bazen		Hiç ya da neredeyse hiç	
	Trabzon (%)	Türkiye (%)	Trabzon (%)	Türkiye (%)	Trabzon (%)	Türkiye (%)
Ödevleri kontrol ederim ve öğrencilere geri bildirimde bulunurum	80	76	20	23	-	1
Öğrencilerin ödevlerini kendilerine kontrol ettiririm.	25	19	56,3	42	18,8	39
Ödevleri sınıfta tartışırım.	66,7	54	33,3	43	-	3
Ödevleri ders notlarına katkı sağlayacak şekilde kullanırım.	62,5	60	31,3	34	6,3	6
Öğrencilerin ödevlerini başka bir öğrenciye kontrol ettiririm.	12,5	20	37,5	37	50	43

Trabzon verilerine Fen Bilimleri öğretmenlerinin hepsinin (%100) her zaman ya da bazen ödevleri kontrol ettiği - öğrencilere geri bildirimde bulunduğu ve ödevleri sınıfta öğrencilerle tartıştığı belirlenmiştir. Büyük çoğunluğunun ev ödevlerini her zaman ya da bazen öğrencilerin notlarına katkı sağlayacak şekilde kullandığı görülmektedir(%94,8). Ödevleri her zaman ve bazen öğrencilerin kendilerine kontrol ettiren öğretmenlerin çoğunlukta olduğu(%81,3); öğrencilerin ödevlerini başka bir öğrenciye her zaman ve bazen kontrol ettiren öğretmenle(%50), hiç kontrol ettirmeyen öğretmen oranlarının da(%50) aynı olduğu belirlenmiştir.

3.3.3.Fen Bilimleri Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri

Öğrencilerin Fen Bilimleri testinden elde edilen sonuçların, okul anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.3.3.1.Okul Türü

Okulların türü ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.3.20'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.20. Okul türleri ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları

Okul Türü	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Genel Ort.	88,2	526,45	88,69	498,9

İmam Hatip Ort.	11,8	461,63	12,31	495,9
Toplam	100	518,82	100	497,8

Tabloya göre ABİDE uygulaması örneklemini, Türkiye bazında %88,6'sını, Trabzon bazında %88,2'sinin genel ortaokullar ve Türkiye bazında %12,3'ünü, Trabzon bazında 11,8'ini imam hatip ortaokulları oluşturmaktadır.

3.3.3.2.Sekizinci Sınıf Ortalama Sınıf Mevcudu

Sekizinci sınıf ortalama sınıf mevcudu ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.3.21'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.21. Sekizinci sınıf ortalama sınıf mevcudu ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları

Sınıf Mevcudu Ortalaması	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
25'ten az	29,4	532,16	28	497,1
25-30 arası	58,8	500,23	49	495,9
31-40 arası	11,8	578,42	18	495,1
41 ve daha fazlası	-	-	6	488,5
Toplam	100	518,82	100	495,7

Türkiye geneli Fen Bilimleri testi puan ortalamaları dikkate alındığında sınıf mevcutlarına göre Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının birbirinden farklı olmadığı görülmektedir. Trabzon verilerine göre ise en yüksek Fen Bilimleri testi puan ortalamasının sınıf mevcudu ortalaması 31-40 arasında olan okullara ait olduğu görülmektedir ($\bar{X}=578,42$). En düşük ortalamasının ise sınıf mevcudu ortalaması 25-30 olan okullara ait olduğu ($\bar{X}=500,23$) ve sınıf mevcudu 41 ve daha fazlası olan okul olmadığı görülmektedir.

3.3.3.3.Okulda Kütüphane Olup Olmama Durumu

Okullarda kütüphane bulunma durumu ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.3.22'de yer almaktadır.

Tablo 3.3.22. Okullarda kütüphane bulunma durumu ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları

Okulda Kütüphane Var mı?	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Evet	60	500,58	29	496,4
Hayır	40	524,17	71	496,0
Toplam	100	518,82	100	496,1

Okullarda kütüphane bulunması Türkiye genelinde Fen Bilimleri testi puan ortalamaları arasında fark yaratmazken, Trabzon verilerine göre okullarında kütüphane bulunmayan öğrencilerin okullarında kütüphane bulunanlara göre Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.3.3.4.Okulun Bulunduğu Yer

Okulların bulunduğu yer ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.3.23'te yer almaktadır.

Tablo 3.3.23. Okulların bulunduğu yer ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları

Okulların Konumu	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Şehir merkezi	73,3	520,05	55,5	495,9
Merkez ilçe	-	-	6,6	499,0
Şehrin dışında mahalle	-	-	12,0	500,1
Kasaba-köy	26,7	521,65	25,9	492,8
Toplam	100	518,82	100	495,8

Türkiye ve Trabzon verileri incelendiğinde okulların bulunduğu konum Fen Bilimleri testi puan ortalamaları arasında fark bulunmamaktadır.

3.3.3.5. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sayısı ve Okul Büyüklüğü

Sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okullardaki toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.3.24’te yer almaktadır.

Tablo 3.3.24. Sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okullardaki toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasındaki korelasyon

Fen bilimleri başarı puanları	8.sınıftaki toplam öğrenci sayısı		Okuldaki toplam öğrenci sayısı
	Trabzon	Türkiye	
		-0,53	0,004
		0,11	0,10

Türkiye verilerine göre okullardaki sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okulların toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır.

Trabzon verilerine göre ise okullardaki sekizinci sınıf öğrenci sayıları ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları arasında negatif yönde ve orta düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Bir başka deyişle sekizinci sınıftaki öğrenci sayıları ve okuldaki toplam öğrenci sayısı azaldıkça öğrencilerin fen bilimleri puan ortalamaları artmaktadır denilebilir. Yine okulların toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları arasında bir ilişki bulunmamaktadır.

3.3.3.6. Öğrenci Kaynaklı ve Öğrenci Kaynaklı Olmayan Sorunlar

Öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.3.25’te yer almaktadır.

Tablo 3.3.25. Öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasındaki korelasyon

Fen Bilimleri başarı puanları	Öğrenci kaynaklı sorunlar		Öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar
	Trabzon	Türkiye	
		-0,42	-0,172
		-0,30	-0,37

Türkiye verilerine göre öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında orta düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar azaldıkça öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları artmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Trabzon verilerine göre de öğrenci kaynaklı sorunlar ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında orta düzeyde ve negatif yönde, öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Fen Bilimleri testi puanları arasında ise düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum

öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar azaldıkça öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları düşük düzeyde, öğrenci kaynaklı sorunlar azaldıkça öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamaları orta düzeyde artmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Tablodan elde edilen bir diğer sonuç Trabzon'daki öğrencilerin Türkiye geneli öğrencilere göre Fen Bilimleri testi puan ortalamalarının kendilerinden kaynaklı ve kendilerinden kaynaklı olmayan sorunlardan daha fazla etkilendiğidir. Hatta Trabzon verilerine göre öğrencilerin Fen Bilimleri testi puan ortalamalarını kendilerinden kaynaklı sorunların daha fazla etkilediği görülmektedir.

3.4.Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Bulgular

Sosyal Bilgiler Dersi Yeterlilik Düzeyleri ve Puan Karşılıkları

Sosyal Bilgiler dersi için yeterli düzeyleri ve bu düzeylere karşılık gelen puanlar Tablo 3.4.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.4.1. Sosyal Bilgiler dersi yeterli düzeyleri ve düzeylere karşılık gelen puanlar

Yeterlilik Düzeyi	Puan Karşılığı
Temelaltı	271,69’dan düşük
Temel	271,69 dahil olmak üzere 329,18’e kadar
Orta	329,18 dahil olmak üzere 475,69’a kadar
Ortaüstü	475,69 dahil olmak üzere 535,34’e kadar
İleri	535,34 ve üzeri

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi için temel düzeyde yer alabilmeleri için en az 271,69 puan almaları, ileri düzeyde yer alabilmeleri için en az 535,34 puan almaları gerektiği görülmektedir.

Sosyal Bilgiler testine ait yeterli düzeyleri ve tanımları Tablo 3.4.2’de yer almaktadır.

Tablo 3.4.2. Sosyal Bilgiler testine ait yeterli düzeyleri ve tanımları

1. DÜZEY (TEMELALTI)

- Sosyal bilgilerle ilgili bazı temel kavramları bilir.
- Basit düzeyde bilgiyi açık bir şekilde vermek amacıyla yazılan azıardan bilgiye doğrudan ulaşır.
- Olgu ve görüşleri ayırt edebilir.
- Basılı ve görsel kaynakları bilgi edinme sürecinde kullanabilir ve basit düzeyde yorumlayabilir.
- Doğal, beşeri ve tarihsel olayların zamanlarını ayırt edebilir (geçmiş, şimdiki, gelecek).
- Harita, tablo, grafik, diyagram, zaman şeridi vb. üzerinde verilenleri doğrudan okuyabilir.
- Temel hak, sorumluluk ve özgürlüklerinden bazılarını bilir.
- Sosyal katılımın gerekli olduğu durumları bilir.

2. DÜZEY (TEMEL)

- Görsel, sayısal ve sözel türdeki bilgilerin taşıdığı anlamı ortaya çıkarabilir.
- Olay ve olguları açıklamak için görsel, sayısal, metne dayalı kanıtları tespit edebilir.
- Sayısal verilerle basit düzeyde sunulan bilgileri anlamlandırabilir.
- Kalıp yargıları fark edebilir.
- Nesne, olay, olgu ve kavramları sınıflandırabilir.
- Var olan/sunulan bir problemi fark edebilir.
- Tehlike ve risk durumunda ne yapılması gerektiğine karar verebilir.
- Temel hak ve özgürlüklerini kullanabilir, sorumluluklarını yerine getirebilir.
- Sosyal katılımın gerekli olduğu durumları belirleyebilir.

3. DÜZEY (ORTA)

- Olay, olgu ve görüşleri açıklamak için planlı gözlem yapabilir.
- Olay, olguları açıklayacak kanıtları kullanır.
- Elde ettiği veya verilen bilgileri işe yarar şekilde düzenleyebilir ve kullanabilir.
- Harita, tablo, grafik, diyagram, zaman şeridinde verilenleri yorumlayabilir, mekânı algılayabilir.
- Kronolojik sıralama yapabilir.
- İki farklı olay, olgu veya görüşler arasında bağ kurabilir, ilişkilendirebilir.
- Sebep sonuç ilişkisi kurabilir.

4. DÜZEY (ORTAÜSTÜ)

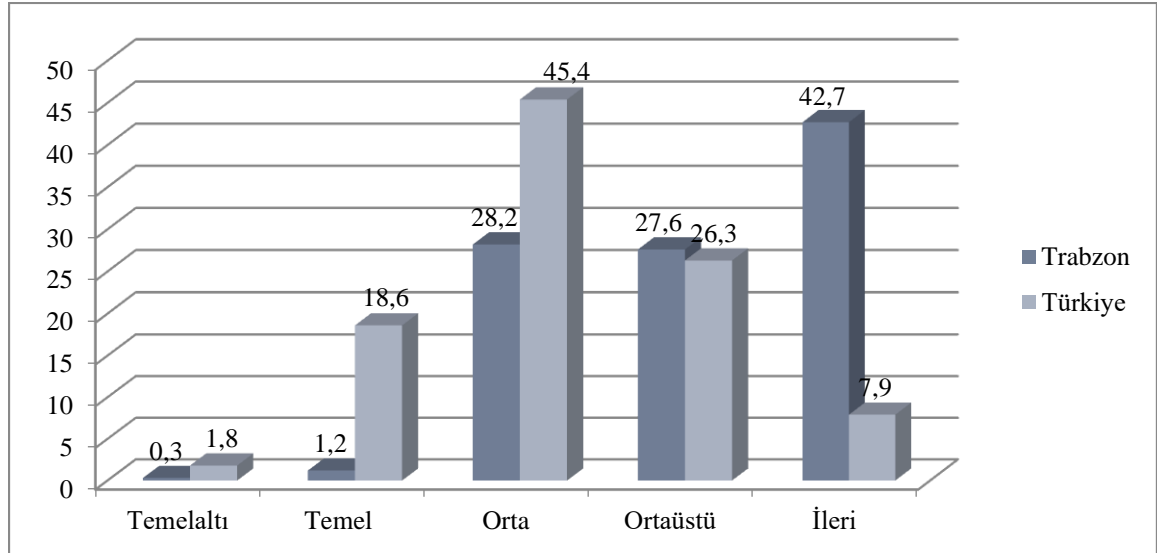
- Harita, tablo, grafik, diyagram, zaman şeridinde verilenlerden yararlanarak çıkarımlar yapılabilir.
- Olay, olgu ve görüşlerin benzerlik ve farklılıklarını karşılaştırarak sonuca varabilir.
- Zamanla oluşan süreklilik ve değişimi fark edebilir.
- Birinci ve ikinci elden kanıtları karşılaştırabilir.
- Verilen bir olay, olgu veya görüşe ilişkin iletişim becerilerini (empati, sosyal uyum, birlikte yaşam, çatışma çözümü vb) veya hak ve sorumlulukları gözeterek çözüm üretebilir.

5. DÜZEY (İLERİ DÜZEY)

- Birden fazla materyalden (harita, tablo, grafik, zaman şeridi vb.) yararlanarak sonuçlar çıkarabilir.
- Sunulan bilgileri organize ederek grafik, şekil şema, zaman şeridi vb. oluşturabilir.
- Tarihsel, güncel vb. olaylara/gelişmelere alternatif yorumlar yapılabilir.
- Gerekli bileşenleri ve kanıtları kullanarak çıkarımda bulunabilir.
- Olay, olgu görüş vb. hakkındaki verilenleri belirli ölçüt veya ölçütler takımı kullanarak yargılayabilir, karar verebilir.
- Daha önce aralarında ilişki kurulmamış olay, olgu, düşünceler vb. arasında ilişki kurarak yeni önermelerde bulunabilir.

Sosyal Bilgiler testi yeterli düzeylerine öğrencilerin dağılımı Şekil 3.4.1'de yer almaktadır.

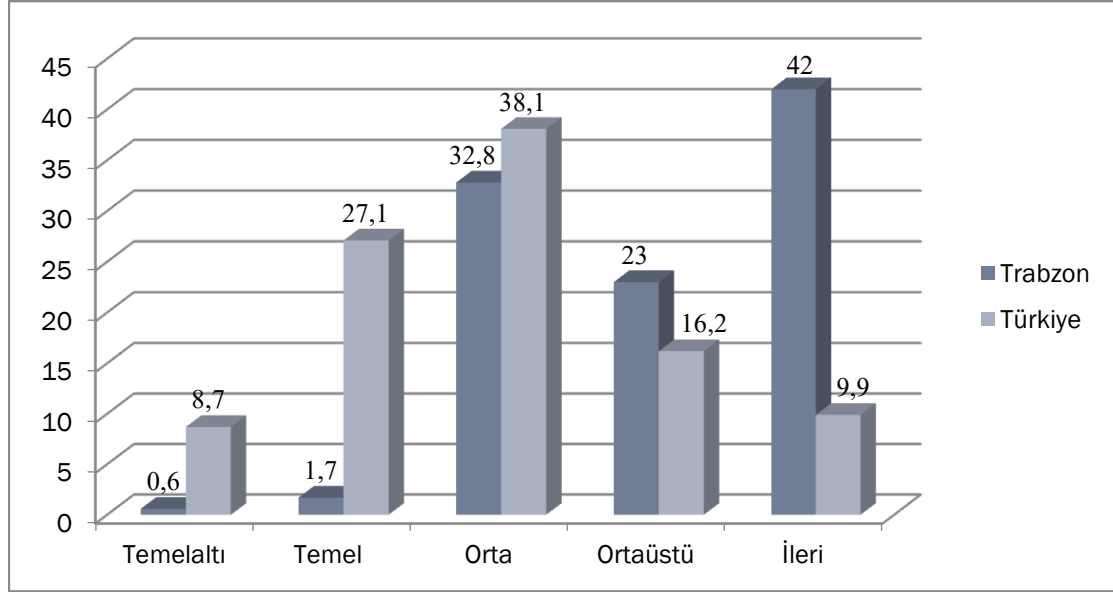
Şekil 3.4.1. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi düzeylerine göre dağılımları

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi yeterli düzeyleri Trabzon bazında incelendiğinde, %1,5'inin temel ve temelaltı düzeyde olduğu görülmektedir (N=5). %28,2'sinin orta (N=97), %27,6'sının ortaüstü (N=95) ve %42,7'sinin ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=147). Trabzon verileri ile Türkiye verileri karşılaştırıldığında ise Trabzon'un ortaüstü düzeyde dağılan öğrenci yüzdesinin eşdeğer, ileri yeterli düzeyde dağılan öğrenci yüzdesinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Temelaltı düzeyde çok az öğrencinin olması, ileri düzeyde yer alan öğrenci sayısının da oldukça yüksek olması dikkat çekicidir.

Erkek öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi yeterli düzeyleri dağılımları Şekil 3.4.2'de yer almaktadır.

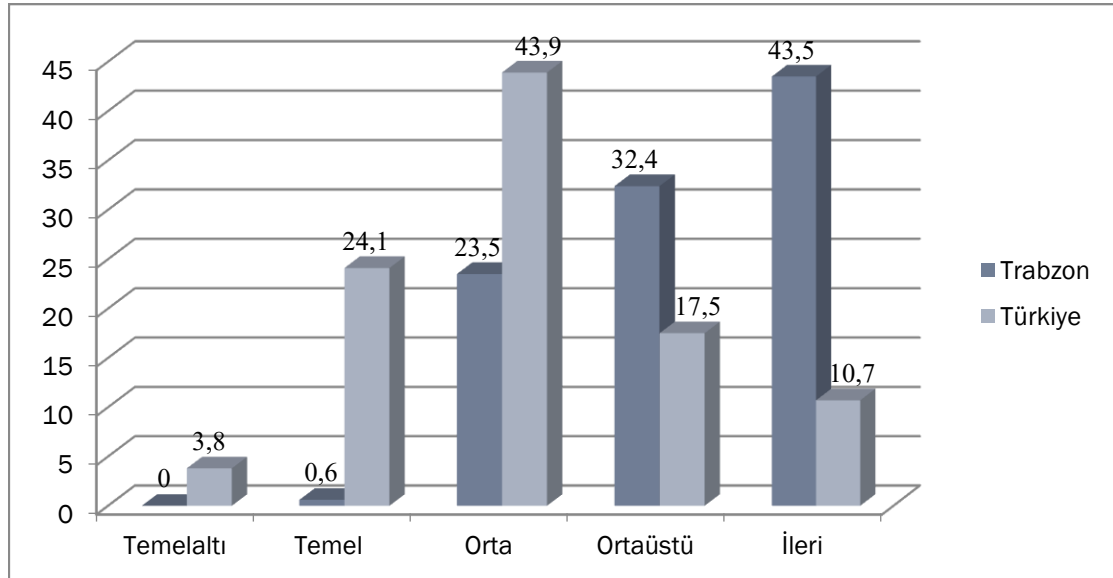
Şekil 3.4.2. Erkek öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi yeterlik düzeyleri

Erkek öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi yeterlik düzeyleri Trabzon bazında incelendiğinde, %2,3'ünün temel ve temelaltı düzeyde olduğu görülmektedir (N= 4). %32,8'inin orta (N=57), %23'ünün ortaüstü (N=40) ve %42'sinin ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=73). Orta, ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan erkek öğrencilerin yüzdeleri, Trabzon ile Türkiye bazında karşılaştırıldığında, Trabzon yüzdelerinin Türkiye yüzdelerinden yüksek olduğu görülmektedir. Temelaltı düzeyde çok az öğrencinin olması, ileri düzeyde yer alan öğrenci sayısının da yüksek olması dikkat çekicidir.

Kız öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi yeterlik düzeyleri dağılımları Şekil 3.4.3'te yer almaktadır.

Şekil 3.4.3. Kız öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi yeterlik düzeyleri

Kız öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi yeterlik düzeyleri Trabzon bazında incelendiğinde, temelaltı düzeyde hiç öğrenci olmadığı, temel düzeyde yalnızca %0,6 dağılım oranında öğrenci olduğu görülmektedir (N=1). %23,5'inin orta (N=40), %32,4'ünün ortaüstü (N=55) ve %43,5'sinin ileri düzeyde oldukları görülmektedir (N=74). Ortaüstü ve ileri yeterlik düzeylerine dağılan kız

öğrencilerin yüzdeleri, Trabzon ile Türkiye bazında karşılaştırıldığında, Trabzon yüzdelerinin Türkiye yüzdelerinden yüksek olduğu görülmektedir. Temel ve temelaltı düzeyde neredeyse hiç öğrencinin olmaması, ileri düzeyde yer alan öğrenci sayısının oldukça yüksek olması dikkat çekicidir.

3.4.1.Sosyal Bilgiler Başarısını Etkileyen Öğrenci Özellikleri

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler testinden elde edilen sonuçların, öğrenci anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.4.1.1.Anne Eğitim Düzeyi

Anne eğitim düzeyinin dağılımları ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.3'te yer almaktadır.

Tablo 3.4.3. Anne eğitim düzeyi ve karşılaştırmalı Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları

Anne Eğitim Düzeyi	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Okula hiç gitmedi ya da ilkokul terk	2,2	455,94	11,81	458,2
İlkokul mezunu	47,1	505,23	44,65	492,6
Ortaokul mezunu	26,5	506,47	20,37	496,7
Lise mezunu	17,3	506,33	15,97	531,3
Ön lisans mezunu	1,8	551,68	1,29	563,4
Lisans mezunu	4,8	571,55	4,99	580,0
Yüksek lisans mezunu	0,4	-	0,73	564,4
Doktora mezunu	-	-	0,19	576,0
Toplam	100,00	514,87	100,00	500,5

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları, Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alınarak anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde, en yüksek ortalamanın, anneleri lisans mezunu olan öğrencilere (Trabzon $\bar{X}=571,55$; Türkiye $\bar{X}=580,0$) ait olduğu görülmektedir.

Anne eğitim düzeyine göre, Trabzon'daki öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir. Genel olarak annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarı puanlarının artış gösterdiği söylenebilir.

3.4.1.2.Sosyoekonomik Düzey

Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.4.4'te yer almaktadır.

Tablo 3.4.4. Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasındaki korelasyon

Sosyal Bilgiler başarı puanları	Sosyoekonomik düzey	
	Trabzon	Türkiye
	0,130	0,356

Türkiye verilerine göre öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bu durum, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe Sosyal Bilgiler puanlarının da yükseldiği şeklinde açıklanabilir. Trabzon verilerine göre ise öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile Sosyal Bilgiler testi puanları

arasında düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki vardır. Bir başka deyişle öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri yükseldikçe Sosyal Bilgiler puanlarının az da olsa yükseldiği söylenebilir.

3.4.1.3.Eğitim Hedefi

Öğrencilerin eğitim hedefleri ile Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.5'te yer almaktadır.

Tablo 3.4.5. Öğrencilerin eğitim hedefleri ile Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları

Eğitim Hedefi	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Liseyi bitirmek	7,6	415,06	11,27	412,6
Yüksekokul bitirmek	2,9	426,79	5,04	457,7
Üniversiteyi bitirmek	62,5	509,33	56,95	498,4
Yüksek lisans ya da doktora yapmak	27,1	542,29	26,74	550,8
Toplam	100,00	514,87	100,00	500,6

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları, Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alınarak eğitim hedeflerine göre incelendiğinde, en yüksek ortalamanın, yüksek lisans ya da doktora yapmayı hedefleyen öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon(\bar{X} =542,29); Türkiye (\bar{X} =550,8)). En düşük ortalamanın ise liseyi bitirmek isteyen öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon(\bar{X} =415,06); Türkiye (\bar{X} =412,6)). Öğrencilerin eğitim hedeflerine göre, Trabzon'daki öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir. Genel olarak eğitim hedefi arttıkça öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarı puanlarının artış gösterdiği söylenebilir.

3.4.1.4.Evdeki Kitap Sayısı

Öğrencilerin evlerinde bulunan kitap sayısı ile Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.6'da yer almaktadır.

Tablo 3.4.6. Öğrencilerin evlerindeki kitap sayıları ile Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları

Kitap Sayısı	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Hiç ya da çok az (0-5 kitap)	10,7	446,74	12,16	452,3
6-15 kitap	29,8	491,55	31,15	476,3
16-50 kitap	28,5	516,85	28,35	511,4
51-80 kitap	13,6	535,43	12,97	524,5
81 ve üzeri kitap	17,4	544,22	15,36	547,7
Toplam	100,00	514,87	100,00	500,5

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrencilerin evlerinde bulunan kitap sayısı arttıkça Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının arttığı görülmektedir. Öğrencilerin evlerindeki kitap sayılarına göre, Trabzon'daki öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları ile Türkiye genelindeki öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları benzerlik göstermektedir.

3.4.1.5.Destekleme Ve Yetiştirme Kurslarına Katılma Durumu

Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumları ile Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.7'de yer almaktadır.

Tablo 3.4.7. Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumları ile Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları

Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına Katılım Durumu	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Katılmadım	26,1	481,72	37,63	498,4
Yalnızca 1. dönem katıldım	12,7	489,24	11,65	483,79
Yalnızca 2. dönem katıldım	3,5	484,59	7,61	487,68
Her iki dönem de katıldım	57,7	527,92	43,10	516,98
Toplam	100,00	514,87	100,00	500,64

Trabzon ve Türkiye verileri dikkate alındığında, öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları destekleme ve yetiştirme kurslarına katılma durumlarına göre incelendiğinde, en yüksek ortalamanın, her iki dönem de kurslara katılan öğrencilere ait olduğu görülmektedir (Trabzon(\bar{X} =527,92); Türkiye (\bar{X} =516,98)). Genel olarak düzenli olarak devam edilen destekleme ve yetiştirme kurslarının Sosyal Bilgiler testi puan ortalamasının yükselmesine olumlu katkı sunduğu söylenebilir.

3.4.1.6.Okula Yönelik Tutum

Öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.4.8’de yer almaktadır.

Tablo 3.4.8. Öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasındaki korelasyon

Sosyal Bilgiler başarı puanları	Okula Yönelik Tutum	
	Trabzon	Türkiye
	-0,028	0,000

Trabzon verilerine göre öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında çok düşük düzeyde ve negatif yönlü bir ilişki vardır. Bu durum öğrencilerin okula yönelik tutumları olumlu yönde arttıkça Sosyal Bilgiler başarı puanlarının çok düşük miktarda da olsa azalabileceği şeklinde yorumlanabilir. Türkiye verilerine göre öğrencilerin okula yönelik tutumları ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında herhangi bir ilişki yoktur.

3.4.1.7.Aile İlgisi ve Aile Baskısı

Ailelerin öğrencilere gösterdiği ilgi ve uyguladığı baskı ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.4.9’da yer almaktadır.

Tablo 3.4.9. Ailelerin ilgisi ve baskısı ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasındaki korelasyon

Sosyal Bilgiler başarı puanları	Aile İlgisi		Aile baskısı	
	Trabzon	Türkiye	Trabzon	Türkiye
	0,132	0,130	-0,113	-0,111

Trabzon ve Türkiye verilerine göre ailelerin öğrencilere aile ilgisi ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum aile ilgisi arttıkça öğrencilerin Sosyal Bilgiler puanlarının az da olsa yükselme eğilimi gösterdiği şeklinde yorumlanabilir.

Trabzon ve Türkiye verilerine göre aile baskısı ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum aile baskısı arttıkça öğrencilerin Sosyal Bilgiler puanları çok az da olsa düşme eğilimi göstermektedir şeklinde açıklanabilir.

3.4.1.8. Akran Zorbalığına Maruz Kalma Durumu

Öğrencilerin akran zorbalığına maruz kalma durumları ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.4.10'da yer almaktadır.

Tablo 3.4.10. Öğrencilerin akran zorbalığına maruz kalma durumları ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasındaki korelasyon

Sosyal Bilgiler başarı puanları	Akran Zorbalığı	
	Trabzon	Türkiye
		-0,120
		0,118

Türkiye verilerine göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları ile akran zorbalığına maruz kalmaları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre ise öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları ile akran zorbalığına maruz kalmaları arasında çok düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğrencilerin öğrenciler üzerindeki akran zorbalığı arttıkça Sosyal Bilgiler testi puanları az da olsa azabilir şeklinde yorumlanabilir.

3.4.1.9. Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Öğrencilerin Ödev için Harcadıkları Süre

Öğrenci görüşlerine göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev verme sıklığı, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.11'de yer almaktadır.

Tablo 3.4.11. Öğrenci görüşlerine göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev verme sıklığı

Ödev Verme Sıklığı	Trabzon	Türkiye
	Yüzde (%)	Yüzde (%)
Hiç	29,4	22,23
Haftada 1 ya da 2 kez	46,3	57,57
Haftada 3 ya da daha fazla	24,3	20,19
Toplam	100,00	100,00

Trabzon ve Türkiye verilerine göre öğrenciler en yüksek oranla Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin haftada bir ya da iki kez ödev verdiklerini söylemişlerdir (Trabzon(%46,3); Türkiye (%57,57)). Trabzon verileri ile Türkiye verilerinin birbirine benzer olduğu görülmektedir. Hiç ödev vermeyen Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sayısının Trabzon'da (%29,4) yüksek olduğu da dikkat çekmektedir.

Öğrencilerin ödev için harcadıkları süre ile Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.12'de yer almaktadır.

Tablo 3.4.12. Öğrencilerin ödev için harcadıkları süre ile Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları

Ödev Ayrılan Süre	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
15 dakika ya da daha az	29,1	505,29	29,65	496,90
16-30 dakika	37,8	507,35	34,30	504,34
31-60 dakika	20,7	506,42	24,35	502,54
61-90 dakika	9,8	501,84	6,94	493,96
90 dakikadan fazla	2,5	560,64	4,77	491,43
Toplam	100,00	506,48	100,00	500,53

Türkiye verilerine göre, Sosyal Bilgiler dersi ödevlerine 16-30 dakika zaman ayıran öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının en yüksek olduğu ($\bar{X}=504,34$), Trabzon verilerine göre ise 90 dakikadan fazla zaman ayıran öğrencilerin ortalamasının gözle görülür bir şekilde yüksek değerde olduğu ($\bar{X}=560,64$) belirlenmiştir.

3.4.1.10. Sosyal Bilgiler Dersine Verilen Değer, Dersten Hoşlanma ve Derse İlişkin Öz-Yeterlik

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine verdikleri değer, Sosyal Bilgiler dersinden hoşlanma durumları ve Sosyal Bilgiler dersine ilişkin öz-yeterlikleri ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.4.13'te yer almaktadır.

Tablo 3.4.13. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine verdikleri değer, Sosyal Bilgiler dersinden hoşlanma durumları ve Sosyal Bilgiler dersine ilişkin öz-yeterlikleri ile Sosyal Bilgiler testi puanları arasındaki korelasyon

		Sosyal Bilgiler dersine verilen değer	Sosyal Bilgiler dersinden hoşlanma	Sosyal Bilgiler dersine ilişkin öz yeterlik
Sosyal Bilgiler başarı puanı	Trabzon	0,097	0,117	0,199
	Türkiye	0,09	0,14	0,26

Türkiye ve Trabzon verilerine göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları ile Sosyal Bilgiler dersine verdikleri değer, Sosyal Bilgiler dersinden hoşlanma durumları ve Sosyal Bilgiler dersine ilişkin öz-yeterlikleri arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Bu durum, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine verdikleri değer, Sosyal Bilgiler dersinden hoşlanma durumları ve Sosyal Bilgiler dersine ilişkin öz-yeterlikleri arttıkça Sosyal Bilgiler testi başarı puanları az da olsa artabilir şeklinde yorumlanabilir.

3.4.2. Sosyal Bilgiler Başarısını Etkileyen Öğretmen Özellikleri

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler testinden elde edilen sonuçların, öğretmen anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.4.2.1. Öğretmenin Eğitim Düzeyi

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin eğitim düzeyi ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.14'te yer almaktadır.

Tablo 3.4.14. Öğretmenlerin eğitim düzeyi ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları

Öğretmenin Eğitim Düzeyi	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort	Yüzde (%)	Ort
Ön Lisans	-	-	2,89	501,11
Lisans	100	506,28	92,08	498,69
Yüksek Lisans	-	-	5,03	502,79
Toplam	100,0	506,28	100,00	498,97

Trabzon verilerine göre lisans mezunu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrencilerine ait Sosyal Bilgiler testi puan ortalaması $\bar{X}=506,28$ olarak, Türkiye verilerine göre ise lisans mezunu Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrencilerine ait Sosyal Bilgiler testi puan ortalaması ise $\bar{X}=498,69$ olarak belirlenmiştir.

3.4.2.2.Öğretmenlerin Genel Çalışma Süreleri ve Mevcut Okulda Çalışma Süresi

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.4.15’de yer almaktadır.

Tablo 3.4.15. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasındaki korelasyon

Sosyal Bilgiler başarı puanları	Öğretmenlerin Genel Çalışma Süresi		Öğretmenlerin Mevcut Okulda Süresi
	Trabzon	0,475	0,353
	Türkiye	0,23	0,14

Türkiye verilerine göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğretmenlerin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları az da olsa artmaktadır şeklinde yorumlanabilir. Trabzon verilerine göre, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğretmenlerin genel çalışma süreleri ve mevcut okullarında çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının orta düzeyde arttığı şeklinde yorumlanabilir.

3.4.2.3.Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Etkinliklerine Katılım Durumları

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumlarına yönelik analizden elde edilen Trabzon sonuçları Tablo 3.4.16’da yer almaktadır.

Tablo 3.4.16. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları

Mesleki Gelişim Etkinlikleri	Hiç	1-2 Gün	3-4 Gün	5+ gün
	%	%	%	%
Alanımla ilgili konular	37,5	43,8	12,5	6,3
Eğitim/öğretim ile ilgili genel konular	31,3	31,3	18,8	18,8
Bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (Etkileşimli tahta kursu vb.)	37,5	6,3	-	56,3
Öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi	68,8	25	-	6,3
Ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular	62,5	25	6,3	6,3
Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi	75	12,5	-	12,5
İdarecilik/yöneticilikle ilgili konular	87,5	6,3	6,3	-
Kişisel gelişimle ilgili konular	50	12,5	12,5	25

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin hiç katılmadıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında idarecilik/yöneticilikle ilgili konular (%87,5), ölçme ve değerlendirme ile ilgili konular(62,5), öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi(68,8); 1-2 gün süreyle katıldıkları etkinliklerin başında alanları ile ilgili konular (%43,8), eğitim/öğretim ile ilgili genel konular(31,3); 3-4 gün süreyle katıldıkları mesleki gelişim etkinliklerinin başında eğitim/öğretim ile ilgili genel konular (%18,8) ve 5 gün ve daha fazla süreyle katıldıkları etkinliklerin başında ise bilişim teknolojilerinin derslerde kullanılması (%56,3) gelmektedir.

3.4.2.4.Mesleki gelişim indisi

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.4.17’de yer almaktadır.

Tablo 3.4.17. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasındaki korelasyon

Sosyal Bilgiler başarı puanları	Mesleki Gelişim İndisi	
	Trabzon	Türkiye
		-0,337
		0,09

Türkiye verilerine göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki vardır. Trabzon verilerine göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları (mesleki gelişim indisi) ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında orta düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum, Türkiye verileri için anlamlı bir ilişki ifade etmezken, Trabzon verileri için Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim faaliyetlerine katılma sıklığı arttıkça öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi başarı puanları orta düzeyde azalması şeklinde açıklanabilir.

3.4.2.5.Öğretmenlerin Girmiş Oldukları Derslere İlişkin Görüşleri

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin girmiş oldukları derslere ilişkin görüşlerine ait Trabzon sonuçları Tablo 3.4.18’de yer almaktadır.

Tablo 3.4.18. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin girmiş oldukları derslere ilişkin görüşleri

	Hiç Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	%	%	%	%	%
Ders yüküm çok fazla	60	20	-	20	-
Ders öncesi hazırlık yaparım	-	-	-	26,7	73,3
Derse hazırlanmak için yeterli zamanım var	-	6,7	-	13,3	80
Öğrencilerle bire bir ilgilenmek için yeterli zamanım var	20	6,7	-	20	53,3
Ders programındaki değişikliklere ayak uydurabiliyorum.	-	-	13,3	20	66,7
Çok fazla ders dışı iş yüküm bulunmaktadır.	13,3	46,7	6,7	6,7	26,7

Tabloya göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden ders yükünün fazla olduğu düşünmeyenlerin oranı daha yüksektir (%80). Öğretmenlerin hepsi ders öncesi hazırlık yaptığını belirtmiştir (%100). Yine çoğunluğu derse hazırlanmak için (%93,3) ve öğrencilerle birebir ilgilenmek için zamanın yeterli olduğunu (%73,3), ders programındaki değişikliklere ayak uydurabildiğini (%86,7), çok fazla ders dışı iş yükünün bulunmadığını(%60) belirtmişlerdir.

3.4.2.6.Öğretmenlerin Ödev Verme Sıklığı ve Ödevlerle İlgili Öğrencilere Geribildirimde Bulunma Durumları

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrencilere geri bildirimde bulunma durumlarına ait Trabzon ve Türkiye sonuçları Tablo 3.4.19’da yer almaktadır.

Tablo 3.4.19. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrencilere geri bildirimde bulunma durumları

	Her zaman ya da hemen hemen her zaman		Bazen		Hiç ya da neredeyse hiç	
	Trabzon (%)	Türkiye (%)	Trabzon (%)	Türkiye (%)	Trabzon (%)	Türkiye (%)
Ödevleri kontrol ederim ve öğrencilere geri bildirimde bulunurum	80	72	20	27	-	1
Öğrencilerin ödevlerini kendilerine kontrol ettiririm.	6,7	19	66,7	41	26,7	40
Ödevleri sınıfta tartışırım.	26,7	40	60	55	13,3	5
Ödevleri ders notlarına katkı sağlayacak şekilde kullanırım.	40	56	53,3	38	6,7	6
Öğrencilerin ödevlerini başka bir öğrenciye kontrol ettiririm.	6,7	16	53,3	40	40	44

Trabzon verilerine göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin tamamı (%100) her zaman ya da bazen ödevleri kontrol ettiği ve öğrencilere geri bildirimde bulunmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu her zaman ve bazen ödevleri sınıfta öğrencilerle tartışmakta (%86,7), ödevleri ders notlarına katkı sağlayacak şekilde kullanmaktadır(%93,3). Öğretmenlerin çoğunluğu her zaman veya bazen ödevleri öğrencilerin kendilerine veya başka öğrencilere kontrol ettirmektedir (%60).

3.4.3.Sosyal Bilgiler Başarısını Etkileyen Okul Özellikleri

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler testinden elde edilen sonuçların, okul anketinde yer alan değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek amacıyla bazı değişkenler üzerinde analizler yapılmıştır. Analizler sonucu elde edilen bulgular şu şekildedir:

3.4.3.1.Okul Türü

Okulların türü ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.20’de yer almaktadır.

Tablo 3.4.20. Okul türleri ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları

Okul Türü	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Genel Ort.	89	517,01	88,69	498,2
İmam Hatip Ort.	11	470,04	12,31	498,3
Toplam	100	511,48	100	498,3

Tabloya göre ABİDE uygulaması örneklemini, Türkiye bazında %88,69’unu, Trabzon bazında %89’unu genel ortaokullar ve Türkiye bazında %12,31’ini, Trabzon bazında 11’ini imam hatip ortaokulları oluşturmaktadır. Trabzon’da bulunan genel ortaokulların Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının Türkiye geneli Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarından yüksek olduğu ve imam hatip ortaokullarının puan ortalamasının ise Türkiye puan ortalamasından düşük olduğu görülmektedir.

3.4.3.2.Sekizinci Sınıf Ortalama Sınıf Mevcudu

Sekizinci sınıf ortalama sınıf mevcudu ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.21’de yer almaktadır.

Tablo 3.4.21. Sekizinci sınıf ortalama sınıf mevcudu ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları

Sınıf Mevcudu Ortalaması	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
25’ten az	30	512,01	28	496,9
25-30 arası	11	501,65	49	495,2
31-40 arası	59	559,32	18	493,5
41 ve daha fazlası	-	-	6	492,5
Toplam	100	511,48	100	495,2

Türkiye geneli Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları dikkate alındığında sınıf mevcutlarına göre Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının birbirinden farklı olmadığı görülmektedir. Trabzon verilerine göre ise en yüksek Sosyal Bilgiler testi puan ortalamasının sınıf mevcudu ortalaması 31-40 arasında olan okullara ait olduğu görülmektedir (\bar{X} =559,32). En düşük ortalamanın ise sınıf mevcudu ortalaması 25-30 arası olan okullara ait olduğu görülmektedir (\bar{X} =501,65).

3.4.3.3.Okulda Kütüphane Olup Olmama Durumu

Okullarda kütüphane bulunma durumu ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.22’de yer almaktadır.

Tablo 3.4.22. Okullarda kütüphane bulunma durumu ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları

Okulda Kütüphane Var mı?	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Evet	40	499,87	29	495,3
Hayır	60	511,27	71	495,8
Toplam	100	511,48	100	495,6

Okullarda kütüphane bulunması Türkiye genelinde Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları arasında fark yaratmazken, Trabzon verilerine göre okullarında kütüphane bulunan öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının okullarında kütüphane bulunmayanlara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

3.4.3.4.Okulun Bulunduğu Yer

Okulların bulunduğu yer ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının, Trabzon ve Türkiye karşılaştırmalı verileri Tablo 3.4.23’te yer almaktadır.

Tablo 3.4.23. Okulların bulunduğu yer ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları

Okulların Konumu	Trabzon		Türkiye	
	Yüzde (%)	Ort.	Yüzde (%)	Ort.
Şehir merkezi	74	508,79	55,5	495,0
Merkez ilçe	-	-	6,6	500,8
Şehrin dışında mahalle	-	-	12,0	500,7
Kasaba-köy	26	524,67	25,9	492,4
Toplam	100	511,48	100	495,4

Okulların bulunduğu konum Türkiye genelinde Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları arasında fark yaratmazken, Trabzon verilerine göre Sosyal Bilgiler testi puan ortalaması en yüksek okulların şehrin dışındaki mahalle okulları olduğu görülmektedir ($\bar{X}=524,67$).

3.4.3.5. Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sayısı ve Okul Büyüklüğü

Sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okullardaki toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları Tablo 3.4.24'te yer almaktadır.

Tablo 3.4.24. Sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okullardaki toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasındaki korelasyon

		8.sınıftaki toplam öğrenci sayısı	Okuldaki toplam öğrenci sayısı
Sosyal bilgiler başarı puanları	Trabzon	0,077	0,128
	Türkiye	0,12	0,11

Türkiye ve Trabzon verilerine göre okullardaki sekizinci sınıf öğrenci sayıları ve okulların toplam öğrenci sayıları ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde ilişki olduğu söylenebilir. Başka bir deyişle sekizinci sınıf öğrenci sayıları ile okuldaki tüm öğrencilerin sayısı öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarını az da olsa arttırmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

3.4.3.6. Öğrenci Kaynaklı ve Öğrenci Kaynaklı Olmayan Sorunlar

Öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik analizden elde edilen Türkiye ve Trabzon sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3.4.25. Öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasındaki korelasyon

		Öğrenci kaynaklı sorunlar	Öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar
Sosyal bilgiler başarı puanları	Trabzon	-0,473	-0,29
	Türkiye	-0,29	-0,36

Türkiye verilerine göre öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında orta düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğrenci kaynaklı sorunlar ve öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar azaldıkça öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları artmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

Trabzon verilerine göre de öğrenci kaynaklı sorunlar ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında orta düzeyde ve negatif yönde, öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puanları arasında ise düşük düzeyde ve negatif yönde bir ilişki vardır. Bu durum öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar azaldıkça öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları düşük düzeyde, öğrenci kaynaklı sorunlar azaldıkça öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamaları orta düzeyde artması şeklinde yorumlanabilir.

Tablodan elde edilen bir diğer sonuç Trabzon'daki öğrencilerin Türkiye geneli öğrencilere göre Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarının kendilerinden kaynaklı ve kendilerinden kaynaklı olmayan sorunlardan daha fazla etkilendiğidir. Hatta Trabzon verilerine göre öğrencilerin Sosyal Bilgiler testi puan ortalamalarını kendilerinden kaynaklı sorunların daha fazla etkilediği görülmektedir.

4. BÖLÜM

Sonuçlar

Sekizinci sınıflar düzeyinde gerçekleştirilen ABİDE 2016 çalışmasının başarı testlerinden ve anketlerinden elde edilen Trabzon sonuçlarına göre;

Öğrencilerin Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri yeterlik düzeyleri temelaltı düzeyde olan öğrenci sayısının oldukça az olduğu veya hiç olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, dört dersten ortaüstü ve ileri seviye oranlarının da Türkiye oranlarına göre yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Cinsiyete göre yeterlik düzeylerinde temelaltı düzeyde, erkekler öğrencilerde, en fazla öğrencinin fen bilgisi alanında olduğu, matematik alanında ise hiç erkek öğrenci olmadığı, kız öğrencilerde ise temelaltı düzeyde bulunan öğrenci sayısının sadece matematik alanında ve çok az olduğu görülmektedir. Dikkat çeken sonuçlardan birisi de özellikle kız öğrencilerin sosyal bilgiler ve fen bilimleri alanında ortaüstü ve ileri düzey öğrenci sayısının fazla olmasıdır.

Anne eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamalarının arttığı görülmektedir. Benzer bir durum öğrencilerin eğitim hedefleri, evlerinde bulunan kitap sayıları için de geçerlidir. Öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri, evlerinde bulunan kitap sayıları arttıkça ve eğitim hedefleri yükseldikçe Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamaları az da olsa artmaktadır. Her iki eğitim öğretim döneminde devam edilen “destekleme ve yetiştirme kursları öğrencilerin Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamalarını olumlu yönde etkilemektedir.

Öğrencilerin okula yönelik tutum öğrencilerin Türkçe ve Matematik testleri puan ortalamalarını etkilemezken, öğrencilerin okula yönelik olumlu tutumları arttıkça Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamaları az da olsa artmaktadır. Ailelerin öğrencilere ilgisi arttıkça Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamaları az da olsa artmakta, aile baskısı arttıkça öğrencilerin Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamaları az da olsa azalmaktadır. Öğrencilerin okullarında akran zorbalığına maruz kalma düzeyleri arttıkça Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamalarının az da olsa azaldığı bir başka sonuçtur.

Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal bilgiler dersleri için ödev verme sıklık oranının en fazla haftada 1-2 kez olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin ödevlere ayırdığı süreler incelendiğinde; matematik dersi ödevine 31-90 dakika, diğer derslere 90 dakikadan fazla süre ayıran öğrencilerin o derse ait başarı test ortalamasının en yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Ödev için hiç zaman ayırmayan öğrencilerin tüm testler bazında ortalamaları en düşüktür.

Öğrencilerin Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamaları ile ilgili bu derslere verdikleri değer arasındaki ilişki matematik dersi için anlamlı değilken, Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri derslerine verdikleri değer arttıkça test puanlarının ortalamaları az da olsa olumlu yönde etkilenmektedir. Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamaları ile ilgili bu derslerden hoşlanma durumları arasındaki ilişki Türkçe dersi için güçlü düzeyde iken, Fen Bilgisi, Matematik ve Sosyal Bilgiler derslerinden hoşlanma durumları arttıkça test puanlarının ortalamaları az da olsa artmaktadır. Yine Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamaları ile bu derslere ilişkin öz-yeterlikleri arttıkça Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testleri puan ortalamaları az da olsa artmaktadır.

Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin genel çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin testlerden aldıkları başarı puanlarının orta düzeyde arttığı, Türkçe öğretmenlerinin genel çalışma süresi arttıkça öğrencilerin matematik testinden aldıkları başarı puanlarının az oranda arttığı ; Türkçe, Matematik öğretmenlerinin okullarında çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin ilgili testlerden aldığı başarı puanlarının az da olsa arttığı ve bu sonucun Türkiye verileri ile uyum gösterdiği, Fen

Bilgisi ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin okullarında çalışma süreleri arttıkça öğrencilerin ilgili testlerden aldığı başarı puanlarının oldukça arttığı görülmektedir.

Türkçe , Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları ile öğrencilerin testlerden aldıkları başarı puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; Türkçe dersi için yüksek düzeyde, matematik dersi için zayıf düzeyde olduğu, sosyal bilgiler dersi için ise ters yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu, fen bilgisi dersi için ilişkinin anlamsız olduğu sonucuna varılmıştır.

Türkçe , Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumu ele alındığında; tercih ettikleri en önemli mesleki gelişim alanının genel olarak “bilgi teknolojilerinin derslerde kullanılması”, en az tercih ettikleri mesleki gelişim alanının ise fen bilgisi dersi için öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesi, diğer derler için “idarecilik/yöneticilikle ilgili konular” olduğu görülmektedir. Sınıf mevcutları ortalaması, 25-30 arasında olan okulların Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testlerine ait başarı puanlarının en yüksek, 41 ve daha fazla olan okulların ise en düşük olduğu görülmektedir. Türkçe , Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki gelişim etkinliklerine katılma durumları ile öğrencilerin testlerden aldıkları başarı puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; Türkçe dersi için yüksek düzeyde, matematik dersi için zayıf düzeyde olduğu, sosyal bilgiler dersi için ise ters yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu, fen bilgisi dersi için ilişkinin anlamsız olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmaya katılan okulların sekizinci sınıf mevcudu ile öğrencilerin ilgili ders başarı testi ortalamaları incelendiğinde; Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen Bilimleri derslerinde en yüksek başarı testi ortalamasının sınıf mevcudu 31-40 arası olan, Türkçe dersinde ise sınıf mevcudu 25’ten az olan öğrencilerin olduğu ortaya çıkmıştır.

Okullarında kütüphane bulunan okulların Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler testlerine ait başarı puanlarının, kütüphane bulunmayan okullara göre daha düşük olduğu, Türkçe dersi için ise tersi bir durum söz konusu olduğu görülmektedir.

Sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrenci sayısı ile Türkçe , Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler ders başarı puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; Türkçe ve Fen Bilgisi dersleri için öğrenci sayısının başarıyı olumsuz yönde yüksek orana yakın etkilediği, Matematik dersi için düşük ve olumlu yönde etkilediği, sosyal bilgiler dersinde ise her iki durum ilişkinin anlamsız olduğu sonucuna varılmıştır. Okuldaki genel öğrenci sayısı ile matematik ve fen bilgisi ders başarı puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; matematik dersi başarı ortalamasının az da olsa olumlu şekilde etkilendiği, aynı ilişkinin fen bilgisi dersi için anlamsız olduğu ve bununla birlikte sonuçların Türkiye verileri ile uyum gösterdiği görülmüştür.

Öğrenci kaynaklı sorunlar azaldıkça öğrencilerin Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler test puan ortalamalarının oldukça arttığı, öğrenci kaynaklı olmayan sorunlar azaldıkça ise yine dört ders test puan ortalamalarının düşük düzeyde de olsa arttığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç her iki durum arasındaki ilişkinin negatif yönde olması durumu ile Türkiye sonuçları ile benzerlik göstermesi ile birlikte, Türkiye verilerinin aksine Trabzon verilerine göre öğrencilerin dört ders testi puan ortalamalarını kendilerinden kaynaklı sorunların daha fazla etkilediği sonucu görülmüştür.

KAYNAKLAR

MEB (2017). *Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi 2016 Ulusal Raporu: 8. Sınıflar*. Ankara.

İLETİŞİM

Trabzon İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Ölçme ve Değerlendirme Merkezi

İnönü Mah. Trabzonspor Bulvarı Meslek Lisesi Yanı Ortahisar / Trabzon

0(462)2235552/13

odm61@meb.gov.tr

<http://trabzonodm.meb.gov.tr/>